

veestnik

Letnik XXIV.

Celovec, petek, 2. maj 1969

Štev. 17 (1401)

Veličastna osrednja slov. proslava v Velenju

Velenje zadnje nedelje ni bilo praznično samo zaradi morja zastav, številnih slavalokov, vencev in cvetja, temveč predvsem zaradi radostnega in veselega razpoloženja ljudstva.

Nad 100.000 ljudi iz vseh pokrajin Slovenije, med njimi tudi nad 500 iz Koroške, se je zbralo v prazničnem Velenju, da se spominjajo grozotnih, toda veličastnih dni revolucionarnega odpora in se veselijo v tem novem mestu še prav posebno vidnih uspehov poveljstva izgradnje in socialističnega samoupravnega sistema.

Že v soboto zvečer so se pričele zbirati množice, v nedeljo pa so kar valovile skozi mično mesto in se zbirale na velikanskem slavnostnem prostoru pred občinsko skupščino, kjer so bili postavljeni odri za častne goste, za pevske zbornice in za izvajalce kulturnega sporeda.

Ob igranju številnih godb, ob zvoku partizanskih pesmi in ob burnem vzklikanju ter ploskanju zbrane množice je neposredno pred začetkom proslave predsednik Tito v spremstvu generalpolkovnika Francja Poglajena pregledal vrste zbranih borcev in bork partizanskih enot, ki so se borile na Štajerskem in Koroškem; in potem v spremstvu najvišjih političnih predstavnikov Slovenije zavzel mesto na častni tribuni.

Potem ko se je predsednik občinskega odbora inž. Peter Krapež najprej zahvalil predsedniku Titu za odziv vabilu na proslavo in pozdravil častne goste, predstavnike javnega in političnega življenja Slovenije, delegacije iz vseh republik SFRJ, predstavnike slovenskih političnih in borbenskih organizacij iz

Italije in Avstrije in zastopnike obmejnih avstrijskih okrajev in občin, je imel slavnostni govor designirani ministrski predsednik Mitja Ribičič. Za njim je spregovoril kratke besede pozdrava, zahvale in priznanja še predsed. Tito, nato pa se je odvijal kulturni program — nekaj recital preplet s pesmijo in prikazujoč posamezne razvojne stopnje narodno osvobodilne borbe in poveljstva socialistične izgradnje vse do današnjih dni. Koroški Slovenci smo bili posebno vznemirjeni, ko je v programu pred več kot stotisočglašvo množico mogočno zadonela tudi prelepa Kernjakova „Mojce, oh Mojce“.

Po končanem sporedu je bilo srečanje starih borcev v „Partizanskem taboru“, srečanje znancev in prijateljev, ki se že leta niso več videli in splošno pobratenje ljudi iz vseh krajev slovenske zemlje. Kdor je želel, si je lahko ogledal v stavbi rudarske šole še razstavo „Štajerska in Koroška v revoluciji“, katero je takoj po končanem sporedu obiskal tudi predsednik Tito, ki se je po ogledu razstave v isti zgradbi sestal tudi z župani štajerskih in koroških občin ter predstavniki slovenske narodnostne skupnosti iz Italije in Avstrije, med katerimi sta bila tudi predsednik ZSO dr. Franci Zwitter in predsednik Zveze koroških partizanov Karl Prušnik.

Večina častnih gostov — med njimi je bilo videti iz Avstrije poleg številnih predstavnikov obmejnih občin tudi predsednika dež. uradov dr. Franza Jungerja kot zastopnika štajerskega deželnega glavarja Kreinerja — se je potem zbrala v hotelu „Paka“, kjer je prišlo še do marsikaterega zanimivega sreča-

nja. Tako se je mandatar za sestavo nove jugoslovanske vlade Mitja Ribičič vsedel k mizi predstavnikov slovenske narodnostne skupnosti iz Italije in Koroške in se zadržal z njimi dolgo časa v razgovoru.

Veličastna osrednja proslava ustanovitve OF Slovenije, štajerskih in koroških partizanskih enot ter legendarnega pohoda XIV. divizije na Štajersko in Koroško bo nedvomno vsem udeležencem ostala v lepem spominu.

V slavnostnem govoru na proslavi je mandatar za sestavo nove jugoslovanske vlade Mitja Ribičič najprej orisal zgodovinski pomen 27. aprila 1941, ko je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda, ki je kot izvirna vse ljudska politična organizacija nastala in se razvijala v posebnih družbenih pogojih in v izrednem, za usodo slovenskega naroda kritičnem času.

Jugoslovanska država, je med drugim dejal govornik, je aprila 1941. leta tudi formalno razpadla, tri okupatorske vojske so razkosale slovensko zemljo in na slovenskem narodnostnem ozemlju organizirale kar šest različnih pravnih sistemov in policijskih režimov, ki so si bili enaki v tem, da je povsod divjalo najbolj brezobzirno uničevanje in zatiranje slovenskih življenj, imetja in kulture.

Slovenski narod, majhen narod, ki se je v tisočih letih trdega gnanja na malem koščku zemlje obdržal v morju velikih sosedov in na slikališču interesnih področij imperijev, se je znašel na usodnem križišču in pred dilemo — ali obstati, živeti naprej in se uveljaviti v družbi narodov, ali pa fizično propadati ter životartiti ob drobtinah, ki bi padle z gospodarjeve mize. To drugo pot navzdol so takrat predlagali oficialni meščanski predstavniki, ki so obrnili hrbet zaslužnjemu ljudstvu, se udinjali okupatorju ali pa mešetarili okrog vprašanj, kateri od fašističnih osvajalcev bi bil primernejši gospodar.

Z Osvobodilno fronto se je slovensko osvobodilno gibanje vključilo v boj vseh jugoslovanskih narodov in v široko fronto svobodoljubnega človeštva proti najhujšemu raku človeške družbe — proti fašizmu, uničevalcu malih narodov.

Ko danes presojava takratne dogodke, se zdi, kakor da je vse po-

tekalo samo od sebe. Res je, da so prek noči udarila na dan mnoga stoletja dušena in zatajevana nacionalna in patriotska čustva slovenskega naroda in zlasti mlade generacije. Vendar naš boj za svobodo ni bilo spontano gibanje. Naši delovni ljudje po mestih, vaseh in zaselkih vedo, koliko političnih, organizacijskih, kadrovske priprave, akcij in žrtve je bilo potrebno, da se je ljudska vstaja razplamtela po vsej Sloveniji.

Cankarjeva misel o vodilni vlogi delavskega razreda v slovenskem narodu, narodu proletarcev je dozorela. Ustanovitev Osvobodilne fronte pomeni spoj zgodovinskega interesa delavskega razreda in njegovega socialnega poslanstva s slovenskim nacionalnim interesom.

Osvobodilna fronta je bila narodna in patriotska, obenem pa internacionalistična organizacija, iz katere se je razvila odprta socialistična družba. Predstavljala je v osvobodilnem gibanju evropskih narodov nekaj edinstvenega. Njena programska načela so bila že označevala nove epohe osvobodilnih bojev malih narodov za njihov lastni, državno-politični, ekonomski in kulturni razvoj in suverenost.

Legendarni pohod XIV. divizije 1944 je govornik ovrednotil kot plat zvona za novo partizansko pomlad v vseh pokrajinah in predelih Slovenije. V tem času, je poudaril, je bila že vsa slovenska zemlja do zadnjih koroških zaselkov in kmetij v Benečiji prekrita s partizanskimi enotami, z večjimi ali manjšimi osvobojenimi ozemlji in prepreženja z narodnoosvobodilnimi odbori.

Pot do teh rezultatov osvobodilnega boja ni bila lahka, še zlasti pa je bila težka v severni in vzhodni Sloveniji, na Štajerskem in Koroškem. To pot je pripravila triletna kalvarija štajerskega ljudstva, ki ga je okupator z najstrašnejšim nasiljem hotel zbrisati z zemlje. Nečloveško je bilo uničevanje Slovencev na Štajerskem: 70.000 izseljenih, 30.000 odvedenih na prisilno delo, 20.000 interniranih in zaprtih, 3.000 streljanih, obešenih in zaklanih talcev.

Te posebno hude okoliščine moramo upoštevati ko vrednotimo osvobodilni boj v teh slovenskih krajih preko Save in Drave, v moziških in koroških planinah, na močnem zelenem pohorskem hrbtu.

Partizanska kronika teh bojev je tako bogata in obsejna, da je nemogoče v priložnostnem govoru zajeti vso tradicijo štajerske in koroške v borbi, od prvih čet in odredov herojskega pohorskega bataljona, šlandrove in zidanjske brigade, koroške grupe odredov, XIV. divizije do borb že redne Jugoslovanske ljudske armade za končno osvoboditev Slovenije.

(Dalje na 3. strani)

Sima ponovno predsednik koroške SPO

Preteklo soboto je bila velika dvorana Delavske zbornice v Celovcu prizorišče 14. kongresa koroške socialistične stranke. Kongres, ki je potekal v znamenju enotnosti stranke, je s 332 glasovi ponovno izvolil Hansa Simo za deželnega predsednika stranke. V predsedstvo stranke so bili izvoljeni še deželni svetnik Suchanek za namestnika, deželni svetnik Schober pa za drugega namestnika, nadalje celovski župan Ausserwinkler, predsednik deželnega šolskega sveta Guttenbrunner ter člana zveznega sveta Tschitschkö in Wagner.

V svojem dveurnem govoru je predsednik koroške socialistične stranke Hans Sima orisal podobo splošnega napredka na Koroškem. K vprašanju gospodarskega razmaha je poročal, da je od leta 1950 nastalo na Koroškem 83 novih industrijskih in 104 obrtniških obratov, ki nudijo delovna mesta 10.956 delavcem. Izvoz se je od leta 1955 povečal od 1,6 na 2,7 milijarde šilingov, kar odgovarja 73 odstotkom. V istem razdobju se je produktivnost povečala za 82, plačilni fond pa za 65 odstotkov. Te številke je Sima prikazal kot rezultat naraščajočega sodelovanja in medsebojnega zaupanja gospodarskih krogov.

V svojem izjavljanju se je Sima dotaknil še številnih gospodarskih, kulturnih in političnih vprašanj. Ko je govoril o bodoči politiki koroških socialistov v deželi in preko nje je izjavil, da bo le-ta tudi v bodoče odraz tolerance in dobrega sosedstva z vsemi deželami, ki mejijo na Koroško. K vprašanju slovenske manjšine pa je Sima med drugim poudaril, da koroškim Slovincem priznava pravico do svobodnega razvoja ter ugotovil, da so koroški Slovenci v preteklosti ponovno potrdili zvestobo republikli Avstriji.

Francija po odstopu de Gaulla

V noči od nedelje na ponedeljek je predsednik 5. republike Charles de Gaulle po neuspelem referendumu uradno sporočil, da preneha z izvrševanjem funkcij predsednika republike. Do referenduma je prišlo na zahtevo de Gaulla, ki je od Francozov želel dobiti zaupnico za izvajanje pokrajinske in senatne reforme. Po končanih uradnih podatkih je za de Gaullovo reformo glasovalo 10.905.453 Francozov ali 47,6 odstotka, proti pa 12.004.970 Francozov ali 52,4 odstotka.

Po sklepu ustavnega sveta je dolžnosti začasnega predsednika francoske republike prevzel sedanji predsednik senata Alain Poher. Začasni predsednik ima praktično vse pravice izvoljenega predsednika, le da ne more razpustiti nacionalnega zbora in odstaviti ministrskega predsednika.

Premier Couve de Murville, ki sodi med najbolj zveste pristaše de Gaulla, je takoj po odstopu predsednika sklical vladno sejo, na kateri so sklenili, da bo vlada izvrševala svoje dolžnosti do izvolitve novega predsednika. Obenem so sporočili, da je iz vlade izstopil pravosodni minister Rene Capitant, ki ne želi, da bi mu predsedoval Poher.

Začasni predsednik mora v najpoznejše 35 dneh po odstopu de

Gaulla sklicati nove predsedniške volitve. Pričakujejo, da bodo na današnji vladni seji določili za prvi krog volitev 1. junij, 15. junij pa za drugi krog, če bo ta potreben.

Po odstopu de Gaulla, ki je leta 1958 s prihodom na oblast rešil Francijo pred ržavljsko vojno in ki je v poznejših letih tako na področju notranje kot zunanje politike trdno in odločno uresničeval svoj — golistični program, se vsiljuje vprašanje, kdo bo de Gaullova naslednik in v katero smer bo krenila usoda Francije v bodoče.

Z ozirom na razmerje sil med političnimi skupinami v Franciji pripisujejo golistični stranki, ki trenutno predstavlja najbolj strnjeno politično skupino v državi, največje izgleda, da postavi novega predsednika. Medtem je na golistični strani že nastopil prvi kandidat za predsedniške volitve: prejšnji premier Georges Pompidou, ki ga je takoj podprla „Unija za obrambo republike“ v nacionalnem svetu.

Ostali morebitni kandidati zaenkrat še niso stopili na politično prizorišče. V tej zvezi pa se slišijo imena kot so Alain Poher kot pripadnik sredine, Francois Mitterand, Guy Mollet in Christian Pineau kot zastopniki nekomunistične levice, Jacques Duclos kot morebitni kandidat levice ter Georges Bidault,

Socialisti zmagali na Dunaju

Nedeljske deželnozborske in občinske volitve na Dunaju so ponovno potrdile, da trend volivcev k socialistom še ni popustil. Na osno-

nekdanji premier in zunanji ministar.

Odhod de Gaulla je sprožil odmev tudi na francoski borzi. Francoske rezerve zlata in deviz so padle na najnižjo vrednost od lanske letne najnižje krize. V številnih državah se bojijo, da bodo v zvezi s francosko politično in valutno krizo nastopile reakcije tudi drugod v svetu.

vi volilnega izida bo avstrijska socialistična stranka (SPO) v novem občinskem svetu zastopana s 63 madnati (doslej 60), avstrijska ljudska stranka (ÖVP) s 30 (doslej 35) in avstrijska svobodnjaška stranka (FPÖ) s 4 (doslej 3). Avstrijska komunistična stranka (KPO) je zgubila obadva mandata, medtem ko je Franz Olah, na splošno presenečenje, uspel preskočiti 5-odstotno bariero in vstopiti v novi občinski svet s tremi mandati.

Od 955.778 veljavnih glasov je odpadlo na SPO 543.976 glasov ali 56,91 odstotka (pri zadnjih volitvah 568.993 glasov ali 54,73 odst.), na ÖVP 256.603 glasove ali 27,78

odstotka (pri zad. volitvah 352.067 glasov), na FPÖ 69.174 glasov ali 7,23 odstotka (pri zadnjih volitvah 58.164 glasov), na KPO 27.359 glasov ali 2,86 odstotka (pri zadnjih volitvah 52.002 glasov), na DFP (Olahjeva stranka) pa 49.667 glasov ali 5,19 odstotka.

Izguba petih mandatov pomeni za ÖVP izgubo podžupana. Rezultat volitev pa bo razumljivo odseval tudi na razdelitvi resorjev.

Kar tiče zastopstva Dunaja v zveznem zboru pa nedeljske dunajske volitve niso prinesle sprememb. Dunaj bo tudi v bodoče zastopan s 9 socialisti in s 4 zastopniki avstrijske ljudske stranke.

Poln uspeh razstave „Gost 69“

Razstava „Gost 69“, ki je bila zamišljena kot eksperiment in je bil izhod povsem negotov, je dosegla poln uspeh in s tem postavila osnove za bodoče podobne razstave. Po uspešno zaključeni razstavi je eno že sedaj znano: letošnji razstavi bo sledila razstava „Gost 70“.

Prvotno je imela uprava razstavišča v mislih drugačen tip sejma. Zaradi čedalje močnejše specializacije avstrijskega lesnega sejma veliko število razstavljalcev nima možnosti, da bi sodelovalo v sklopu avstrijskega lesnega sejma — koroškega sejma. Tem interesom je uprava razstavišča želela dati možnost, da se v sejmski obliki konfrontirajo s kupci. Okvirno pa naj bi razstava dala poudarek drugi močni koroški gospodarski panogi: turizmu in gastronomiji.

Že na osnovi prijav je postalo očitno, da je zanimanje za tako prireditve izredno močno. Uprava razstavišča je morala prvotno določen prostor močno povečati, da je lahko sprejela 272 razstavljalcev. Nadaljnjih sto interesentov pa je morala iz organizacijskih razlogov odkloniti.

Nadaljnje presenečenje je bilo število obiskovalcev, ki je z 28.022 preseglo vsa pričakovanja. Od teh je bil izredno visok delež strokovne publike: lastnikov turističnih in gostinskih obratov, strokovnega personala, učencev strokovnih šol, obrtnikov in trgovcev.

V središču zanimanja razstave „Gost 69“ je bil brez dvoma sejmski hotel, ki ga je aranžiralo 23 podjetij. Tu je obiskovalec videl vse, kar je karakteristično za moderen gostinski obrat, od enoposteljnih sob in apartmajev preko modernih restavracij in gostinskih kuhinj pa do telefonske in električne centrale ter sodobne kurjave.

Druga privlačna točka je bila razstava „pogrjena miza“, ki je izstopala po zelo okusnem aranžmaju.

Uprava razstavišča je prejela že številne prijave za razstavo „Gost 70“, iz česar se lahko sklepa da je bila letošnja razstava

tudi v komercialnem pogledu uspešna. Zanimivo je, da so razstavljalci pokazali veliko zanimanje za organizacijo skupinskih razstav, kar v celoti odgovarja smotru takih

Zagrebski spomladanski velesejem - odraz jugoslovanske ekonomske politike

Preteklo nedeljo so zaprli letošnji spomladanski zagrebski velesejem, ki je obsegal 9 specializiranih sejmov in komercialnih razstav. Glavna značilnost te sejemске prireditve je bila, da je bolj kot prejšnja leta predstavljala zrcalno sliko jugoslovanske ekonomske politike.

Zagrebski velesejem pa ni spremenil samo svoje vsebine, temveč je povečal tudi svoje dimenzije: razstavljalci iz 25 držav, in sicer iz 22 evropskih držav, 2 držav Severne Amerike in iz ene azijske države so zasedli skoraj 160 tisoč kvadratnih metrov razstavnega prostora. Od skupno 1560 razstavljalcev je bilo kar 972 jugoslovanskih. Ravno ta številka pa pove, da so domači razstavljalci na letošnjem spomladanskem zagrebskem velesejmu zasedli več prostora kot pa na lanskem jesenskem velesejmu ter da je spomladanski velesejem za jugoslovansko ekonomiko izrednega pomena.

Mednarodni sejem blaga za široko potrošnjo se je razvil v najpomembnejši trg tega blaga v Jugoslaviji, saj na njem sodeluje več kot 20 evropskih držav. Letos je bilo v okviru mednarodnega sejma blaga za široko potrošnjo razstavljenih okrog 45.000 eksponatov, ki jih je razstavljaljo 200 tujih in 350 domačih razstavljalcev.

Na IX. sejmu prehrane je sodelovalo okrog 150 najpomembnejših proizvajalcev iz živilske industrije, medtem ko je XII. sejem obrti že tradicionalna specializirana sejemška prireditev.

Najnovejši podatki kažejo, da je bilo od januarja do konca septembra prejšnjega leta izdelanih v Italiji 1.232.180 motornih vozil, kar pomeni 3,05 odstotka več kakor v ustreznem razdobju leta 1967. Ta napredek v primerjavi z napredkom v drugih deželah ni kdove kako viden, mnogo bolj obetajoč je napredek v izvozu.

Levji delež v italijanski avtomobilski industriji gre nedvomno tovarnam FIAT. Turinska družba je v zaključenem letu 1968 pokrila s svojimi vozili 74 odstotkov povpraševanja na notranjem trgu; od preostalih 26 odstotkov povpraševanja so druge italijanske tovarne pokrile 40 odstotkov, a tuji avtomobili (uvoz) 60 odstotkov.

Drzne napovedi o človekovi prihodnosti

Do leta 2000 bodo nastopile takšne spremembe na zemlji, da bo popolnoma spremenila dosednji način življenja ljudi. Zlasti bo prišlo do največjih sprememb na tehničnem področju. Že čez kakih 30 let bo človek delal kvečjemu tri do štiri dni v tednu, ostali čas pa bo prost. Do takšnih ugotovitev je prišel prof. Horst Wagenführ, ravnatelj instituta za raziskovanje budočnosti gospodarstva v Tübingenu. Prof. Wagenführ pravi, da človeka budočnosti ne bodo ocenjevali po njegovih poklicnih sposobnostih na delu, ki ga bo opravljal, ker bo vse delo tako in tako šablonsko — marveč po tem, kako bo uporabljal prosti čas.

Tehnika, ki jo v budočnosti čakajo večji razcvet, bo človeško družbo docela spremenila. Po mnenju prof. Wagenführja bo majhnim nacionalnim svetom odbila zadnja ura. Namesto tega se bo v ljudeh ustvarila zavest o medsebojni povezanosti vseh pripadnikov človeškega rodu, zavest, ki bo nekakšna predhodnica budočih enotne svetovne vlade. Znanost in tehnika bosta človeški družbi predpisovali pot, po kateri bo morala neogibno stopati, če samo sebe ne bo hotela uničiti. Obvezno šolanje bo trajalo do 17. ali 18.

leta, za veliko večino ljudi pa bo pridobitev visoke izobrazbe docela naravna stvar.

Do sprememb bo prišlo tudi v odnosih med moškimi in ženskami. Oba spola sta se že začela približevati drug drugemu, kar prihaja že danes do izraza v modi, začeni od frizure, krojev in barv oblačil itd., s čimer pa so povezane nevarnosti, ki ogrožajo intimno življenje ljudi. Kar zadeva družino, bo ta še naprej ohranila svojo važnost kot družbena celica, kar pa ne pomeni, da tudi v njej ne bo prišlo do določenih strukturnih sprememb.

Prof. Wagenführ nadalje pravi, da bodo ljudje budočnosti v delu mnogo manj uživali kot danes, in to ne zaradi pomanjkanja določenih moralnih in dobrih volje, marveč enostavno zaradi povečanja mehanizacije. Odgovornost na delu, pravi, pa bo verjetno večja, le da bo človekovo delo omejeno na kontrolo strojev, aparatov in avtomatov. Samo majhen del njegovih možganov bo pri tem aktiven, medtem ko bodo vsi ostali „centri“ izven rabe. Ljudje bodo morali vse bolj tlačiti tudi svoja čustva, ker jim bodo ta na delu v napoto. Ker pa je človek v bistvu

čustveno bitje, mu bo tako tlačjenje škodilo, kar bo prihajalo do izraza v zelo nevarnih oblikah.

Sprememba poklica bo v budočnosti nekaj podobnega, kot če danes zamenjaš stanovanje. Ze po letu 1985 bodo ljudje v Zahodni Nemčiji v teku svojega delovnega življenja štiri do petkrat menjali svoj poklic oziroma delo. V življenju ne bo več veljalo današnje pravilo, da je treba imeti v rokah neko strokovno usposobljenost. Namesto tega se bodo morali posamezniki prilagoditi zahtevi po neki stalni preorientaciji za drugimi poklici. Ustvarili se bodo tudi novi; že čez kakih 20 let bomo imeli na primer specialiste za informacije, svetovalce za uporabo prostega časa itd.

V svojem delu, kjer je govor o budočih možnostih za posamezne gospodarske panoge, prof. Wagenführ pravi, da čez 10 ali 20 let, zahvaljujoč napredovanju gospodarske znanosti v najbolj razvitih deželah, gospodarskega razvoja ne bodo več ogrožale razne krize. Celoten razvoj gospodarstva bo pod strogim nadzorstvom človeka, kar pa ne bo moglo povsem izključiti morebitnih propadov posameznih podjetij ali proizvodnih ustanov. Proizvajalci se bo-

prireditve, pri katerih ne stoji v ospredju posamezni objekt, temveč skupina objektov v njihovi kompleksni povezavi.

Zanimanje za razstavo „Gost 69“ so pokazale številne osebnosti iz javnega in strokovnega življenja. Z velikim zadoščenjem pa je uprava razstavišča zabeležila obisk delegacij s Poljske in iz Italije, zastopnikov drugih sejmšč ter publike iz drugih dežel Avstrije in iz inozemstva. S tem pa je že prva razstava „Gost“ presegla meje zgolj regionalne prireditve.

Mednarodna razstava turizma, gostinstva in trgovine „TU-EX“ je bila solidna turistična manifestacija, predvsem pa prva sejemška prireditev v državi, ki je v celoti zazemala to izredno pomembno področje.

Na V. mednarodnem lesnem sejmu in sejmu za lesno industrijo so sodelovala vsa jugoslovanska poslovna združenja in vrsta najbolj poznanih proizvajalcev. Sortiment pohištva je kazal velike možnosti domače industrije na jugoslovanskih in tujih trgih.

Ena najpomembnejših grupacij na letošnjem II. mednarodnem prometnem sejmu je bil železniški promet, v okviru katerega so domači in tuji razstavljalci prikazali razna tirna vozila, diesel in električne lokomotive ter specialna vozila, namenjena za železniški promet. Poseben del prireditve je zajemala varnost v železniškem prometu ter opremo za graditev in vzdrževanje železniške proge.

Reka - najpomembnejša luka za Avstrijo

Avstrijski tranzitni promet (izvoz in uvoz) skozi reško pristanišče je v letu 1968 dosegel 1,32 milijona ton, s čimer je zavzela Reka prvo mesto med inozemskimi lukami, skozi katere se razvija avstrijski zunanjetrgovinski promet. Avstrijski tranzitni promet skozi Reko se je lani v primerjavi z letom 1967 povečal kar za 80 odstotkov in je bil tako presežen avstrijski promet skozi Hamburg in Trst. Skozi Reko uvažava Avstrija predvsem brazilsko železovo rudo in mineralno olje. Povečal pa se je tudi avstrijski uvozni promet kakava, plute, kalofonije, surove gume, jute in tekstilnih vlaken. V izvoznem prometu pa prevladujejo les, umetna gnojila, železo in jeklo, pri čemer se je samo uvoz umetnih gnojil lani povečal za 51 odstotkov, pa tudi izvoz lesa je dosegel 40.000 ton.

do v budočnosti še bolj kot danes ravnali po željah potrošnikov. Mnogo več kot danes se bo trošilo za stanovanja, ker bodo ljudje, ki bodo delali samo tri ali štiri dni v tednu, mnogo več časa prebili doma.

Garderobo bo okrog leta 1980 sestavljalo najmanj 25 iz papirja ali sintetičnega materiala napravljenih oblek. Ljudje bodo svoja oblačila izredno poceni kupovali v uličnih avtomatih, kot n. pr. danes cigarete. Najbolj se bodo dvignili stroški za reklamo. Prof. Wagenführ meni, da se bodo že v l. 1977-78 ti stroški v deželah današnjega skupnega tržišča povečali za dvakrat. Prav tako se bo nadaljeval proces ustvarjanja vse večjih in večjih podjetij, vse manj pa se bo izplačalo proizvajati majhne količine blaga in vse bolj in bolj večje. Kot je danes, tako bo ostal tudi v budoče potrošnik osrednji subjekt ustvarjalnosti družbe. Njegovo zadržanje pa bo v budočnosti gotovo vedno bolj kritično in racionalnejše kot danes. Čedalje bolj bo način, kako bo trošil svoj denar, odvisen od načina njegovega življenja. Čedalje manj bodo njegovi nakupi preračunani na daljše časovne roke. Na vprašanje, kakšen bo v budočnosti okus ljudi, prof. Wagenführ odgovarja: „Vse bolj in bolj se bo razvijal občutek za lepoto. Do leta 1985 bo v vsakodnevem življenju le malo področij, kjer se bo lahko še uveljavljala cenena lepota.“

POŠIROKEM SVETU

PEKING. — Na devetem kongresu KP Kitajske, ki je zasedal 23 dni, je bil za predsednika centralnega komiteja izvoljen Mao Ce Tung, za podpredsednika pa Lin Piao. Novi centralni komite ima 170 članov, za 75 več kot stari. Skupno s kandidati za člane CK ima vodstvo KP Kitajske 279 članov.

RIM. — Poglavar rimskokatoliške cerkve papež Pavel VI. je sprejel povabilo, naj pošlje svojega predstavnika v Sofijo na proslavo 1100-letnice smrti sv. Cirila. Papež upa, da bo to srečanje poglobilo vezi med bolgarsko pravoslavno cerkvijo in rimskokatoliško cerkvijo.

BUDIMPEŠTA. — Konzorcij, v katerem je devet angleških, kanadskih, francoskih in italijanskih bank, je odobril 15 milijonov dolarjev kredita za financiranje razvoja madžarske industrije aluminija. Sporazum so že podpisali v Londonu. Madžarska dobi kredit v gotovini ob običajnih obrestih in brez pravice upnikov do nadzorstva nad porabo kredita.

WASHINGTON. — Predsednik Nixon je zahteval podporo kongresa za svoj načrt, s katerim je objavil vojno „organiziranemu kriminalu“ v ZDA. Nixon je dejal, da Amerika v svojem gospodarskem in političnem življenju še nikoli ni imela toliko organiziranega kriminala kot sedaj. Svojo ekonomsko podlago ima v izključnem monopolu nad ilegalnimi igralnicami vseh vrst in tajnim uvozom mamil. Ta kriminal je Nixon označil kot „sovražno, totalitarno, zaprto družbo sredi odprte in demokratske družbe“.

TOKIO. — Dve vodilni japonski ladjedelniki sta izdelali skupen načrt za največji tanker na svetu — imel naj bi 400.000 brutoregisterskih ton. Po zamisli konstruktorjev bo tanker dolg 360 m, 59 m širok in 32 metrov visok. Poganjali ga bosta dve turbini po 24.000 KM. Ladjedelniki družbi sta ustanovili skupni projektantski biro, ki bo pripravil novo obdobje velikih plovnih objektov.

VIDEM. — V Vidmu, glavnem mestu Furlanije, so proslavili dan vstaje, praznik v spomin na 25. april 1944, ko so enote odporniškega gibanja za severno Italijo pod vodstvom sedanjega dosmrtnega senatorja Ferrucija Parrija vdrle v nižino in osvobodile mnoga severnoitalijanska mesta. Na osrednji slovesnosti z odkritjem spomenika 3500 Furlanom, ki so padli v partizanskem gibanju ali pa kot žrtve fašističnega nasilja, je predsednik italijanske vlade Rumor poudaril, da je odporniško gibanje zgodovinska utemeljitev nove republike Italije.

PRAGA. — Bivšega dopisnika agencije Associated Press v Pragi Williama Oatisa, ki je bil leta 1951 obsojen na 10 let zapora zaradi dozdnevnega vohunstva, je praško sodišče sedaj rehabilitiralo. Sodišče v Pragi je sedaj presodilo, da je bil Oatis svojčas obsojen na podlagi izmišljenih obtožb tedanjega ministra za državno varnost Koprive.

BONN. — Zahodnonemška vlada je sklenila zavzeti se za to, da bodo zločinci, ki so krivi množičnih umorov pod nacistom, še naprej sodno preganjali, tako da za te zločine ne bi veljala nobena časovna omejitev. Sprejela je predlog socialdemokratskega pravosodnega ministra, da se ukine dosedanj zakon o takoiimenovanem „zastaranju“ teh zločinov.

NEW YORK. — Ameriški obrambni minister Laird predvideva, da utegne Sovjetska zveza sredi naslednjega desetletja doseči na vojaškem področju premoč nad ZDA. V podrobnostih je Laird povedal, da je ZSSR v zadnjih dveh letih potrojila število medcelinskih raket, od 250 na 900, in da bo letos glede tega prehitela ZDA.

VARŠAVA. — Član predsedstva CK KPC Evžen Erban je izjavil, da na Poljskem z razumevanjem sprejemajo češkoslovsko pojanuarsko politično linijo. Poudaril je, da je treba za popolno normalizacijo in poglobitev odnosov med CSSR in Poljsko razvijati sosedske odnose, ki „morajo biti dobri, odkritosrčni in odprti“.

BEOGRAD. — Na velikem prostoru nekdanjega taborišča v Jasenovcu, v katerem so ustaši med zadnjo vojno s kiji, noži in plinom pobili 700 do 800 tisoč ljudi, je bilo v nedeljo veliko srečanje mladih, posvečeno spominu na 22. april, ko je zadnjih 2000 zapornikov jurišalo skozi žice — v svobodo. To se je posrečilo samo sedemdesetim. Ta dan bodo od letos naprej gojili kot tradicionalni praznik jugoslovanske mladine.

MOSKVA. — Kmalu bo prišlo v promet najnovejša potniško letalo TU-144. Ta zračni velikan je na poskusnem poletu dosegel hitrost 2480 km na uro. TU-144 bo prikazan na bližnji letalski razstavi v Parizu.

Sosedov sin

V dneh od 15. do 18. maja bo na Koroškem gostoval ansambel Šentjakobskega gledališča z ljudsko igro „Sosedov sin“, ki jo je po istoimenskem Jurčičevem romanu dramatisiral in režiral Drago Pogorelec — Kraus. Iz gledališkega lista povzemamo spremno besedo,

Vzgoja volje

Kaj je to močna volja?

To je sposobnost človeka da sam sebi postavi neki namen in da se potruditi doseči ga. To je sposobnost, da se premostijo zunanje kot tudi notranje ovire.

Ljudje s šibko voljo gledajo včasih na to svojo pomanjkljivost kot na sestavni del svoje osebnosti. Toda slaba ali dobra volja se ne podeduje, temveč je odvisna od vzgoje, in sicer od najbolj ranih dni.

Za vzgojo volje pri otrokih ni potrebno posebno znanje, treba pa je v ta namen izkoristiti vsako nastalo priložnost, ki jih je mnogo. Pri izkoriščanju teh priložnosti moramo biti seveda dosledni.

Poglejmo najprej predšolsko vzgojo. Že v ranih dneh otroštva je treba pričetki vzgajati voljo, in sicer tako, da usmerjamo otroka k osamosvojitvi. V praksi to pomeni, da se ne smemo ves čas motati okoli otroka in da mu ne smemo pomagati pri vseh stvareh, ki jih lahko sam opravi. Če, recimo, hoče otrok doseči neko igračo, ki je nekoliko predaleč za njegove kratke ročice, mu draga babica ali mamica takoj pomagata. To pa ni prav. Otroka je treba pustiti, da se sam potruditi premagati oviro in doseči namen.

Podobno je tudi v drugih situacijah. Otroci, recimo, kaže voljo, da bi se sam oblačil ali slačil, da bi se sam umival in podobno, toda odrasli mu tega čisto ne dovolijo. Vzrok za to je morda pomanjkanje časa (otrok seveda potrebuje več časa, da opravi neko delo), nestrpnost ali bojazen, da ne bi otrok napravil nereda v stanovanju, da pri jedi ne bi umazal sebe in mize ter podobno. Toda včasih se ravno v teh povsem neopaznih delih prične vzgoja otroške volje.

Sočasno z razvijanjem samostojnosti je treba v otroku razvijati tudi sposobnost, da se podredi odločitvam in zahtevam odraslih. Če bodo starši dosledni v svojih odločitvah, se bo otrok navadil obvladati svoje želje in razpoloženje; to prav tako spada le močni volji. Učenec, recimo, ve, da se mora naučiti neko stvar, toda pri tem mu čisto nasprotujejo njegove želje, ki ga motijo pri učenju. Zaradi tega se mora otrok že od malega navaditi na to, da se mu vse želje ne morejo izpolniti.

Glavna dejavnost predšolskega otroka je igra. To nam daje mnogo možnosti za vzgojo otrokove volje, pa tudi za vzgojo samoobvladovanja. Pri tej vzgoji so velikega pomena igre s pravili, katerih se otrok mora držati.

Od ranega otroštva je treba učiti otroka, da pospravi svoje igrače. Tako ne navajamo otroka samo na red, ampak tudi na to, da je treba najprej končati eno stvar in šele zatem priči drugi. In končno s tem navajamo otroka opravljati stvari, ki ga ne zabavajo, so pa neobhodne.

Predšolskega otroka je treba navajati tudi na opravljanje raznih nalog v družini. Tako bomo v otroku razvili smisel za odgovornost, za izvrševanje dolžnosti, pripravljenost, da pomaga drugim in še mnoge druge dragocene lastnosti.

Življenje otroka moramo organizirati tako, da ima določen čas za učenje (vedite, da ni dobro zahtevati od otroka, da napravi domačo nalogo takoj, ko se vrne iz šole), da se učenju redno posveti v določenem času in da svoje naloge opravlja zavestno (učenje kontrolirajmo in ga nagradimo s priznanji). Če bo otrok delal tako, bo v sebi razvil niz dobrih lastnosti, poleg tega pa se bo naučil premistiti tudi svoje notranje probleme (učil se bo delati zbrano, osvajati razne tehnike učenja in podobno).

ki jo je o Sosedovem sinu napisal Andrej Trupej.

Nikdar poprej in pozneje ni Jurčič ustvaril tako realistične povesti kot je prav Sosedov sin. Povesti Nemški valpet, Božidar Trifelj, Kozlovska sodba v Višnji gori, Sin kmetiškega cesarja, Erazem Tattenbach in roman Doktor Zober so samo senca tistega, kar je Jurčič uresničil v najtežje napisani povesti Sosedov sin.

Morda je temu pripomogla ostrina in neizprosna Levstikova kritika romana Deseti brat, ki je delo označil kot izrazito romantično, osebe pa kot neresnične oziroma nepriprave.

Prizor iz igre Sosedov sin

ljive. Jurčič se je neposredno po tej kritiki lotil snovanja Sosedovega sina, ki naj bi izšel v almanahu „Mladika“ že zgodaj spomladi 1868, žal pa so neprimerni življenjski pogoji in predvsem obupen finančni položaj zavlekli konec povesti do jeseni.

V povesti Sosedov sin, katere osnovni okvir je ljubezen med hčerjo bogatega kmeta in sinom sosedda-mešetarja in propadlega posestnika, je Jurčič nanizal vrsto izrednih likov iz kmečkega življenja, nekaj, kar je za njim tako realistično ustvaril le še Kersnik. V središče je

postavljen ponosen, trden kmet, ki ga je Jurčič vzel po Levstikovem nasvetu, otrese se je Stritarjeve solzavosti in tedaj že močno preživele evropske romantike. Orisal je resnično življenje z vsemi vrtilinami in napakami, ni se izogibal človekovih zmožnosti in napak, temveč jih je razgrnil takšne, kakršne so in bodo ostale. Prav zaradi te realistične upodobitve gre opozoriti predvsem na dva prizora, ki se bralcu vtisneta v spomin: prizor s semnja in v gostilni. V njih nastopijo poglobljeni akterji te pripovedi — kmetje, kakršne je Jurčič doživel in jih popisal v vsej luči realizma. Sentimentalna zgodba o ljubezni med revnim in bogatim ostaja spriča tega realizma potisnjena na stran in nepomembna, kar so izrazile tudi številne kritike, ki jih je slovenska po-

vest tedaj zanimala bolj s folklornega kot z umetniškega in slovovnega stališča. Tudi danes je zgodba o tej ljubezni — ki najde sicer svoj srečni zaključek — lahko banalna in nepomembna, če bi ne dali poudarka temu, že omenjenemu osnovnemu hotelju avtorja, za kar pa gre seveda zahvala njegovemu duhovnemu vodju Franu Levstiku, človeku, ki je oblikoval dobo in okus mladih literatov v tistem času.

S Sosedovim sinom je Jurčič dosegel tako svoj umetniški vrh, ki ga dviguje v vrhove slovenske proze še danes.

Veličastna osrednja slov. proslava v Velenju

(Nadaljevanje s 1. strani)

Govorec o pomenu štajerskih in koroških partizanskih enot je govoril podčrtal, da so le-te vznikale in zrasle iz ljudstva teh krajev in da so tudi enote, ki o prišle z drugih območij Slovenije, dosegle svoje največje partizanske zmage takrat, ko so se vključile in povezale s štajerskim in koroškim prebivalstvom in tako ustvarile nujno potrebno kadrovske in organizacijske zaledje za svojo zdravo rast.

„Štajerska in Koroška“ — je nadaljeval govoril — „sta bili takrat za operativno področje izrednega strateškega in političnega pomena. Od partizanskih bitk je bil v mnogočem odvisen nadaljnji uspešen potek NOB in morda tudi svoboda, obstoj in suverenost slovenskega naroda. To dokazuje tudi reagiranje nemškega okupatorja na prihod XIV. divizije. Nemci so z vsemi silami udarili na štirinajsto, težili so za tem, da jo fizično uničijo, blokirajo in izolirajo od štajerskega osvobodilnega gibanja.

Uspel koncert Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane v Celovcu

V petek, dne 25. aprila, je kakor že prejšnja leta gostoval Zavod za glasbeno vzgojo in baletno izobraževanje v Ljubljani s koncertom v Domu glasbe v Celovcu. Dvorana je bila popolnoma zasedena in sicer skoraj s samo mladino, ki je prejela s subvencijo dežele vstopnice zastoj. Samo škoda, da jih niso prejeli v večjem številu tisti Zavodi in tiste šole, ki so v zadnjih letih vedno skrbeli za lep in zadovoljiv obisk.

Koncert sam pa bi bil zaslužil vsekakor zanimanje tudi starejše publike. Saj je pokazal kvaliteto, ki je pri podobnih koncertih v Celovcu nismo vajeni. Ne samo nastopajoči solisti, ampak celoten orkester so demonstrirali visoko raven zavoda in njegovih glasbenih pedagogov. Izbrani spored je vseboval koncertna dela G. F. Händla, Daneta Škerla, Iva Petriča, Karla Pahorja, Marijana Lipovška, K. M. Weberja, M. J. Glinke ter arije

Laurete iz Puccinijeve opere „Gianni Schicchi“ in „Azucene“ iz Verdijeve opere „Trubadur“ in kot zaključek Jakova Gotovaca „Kolo“ iz „Era z onega sveta“.

Kot dirigenti so se menjavali profesorji Ciril Veronek, Igor Karlin in Vinko Šusteršič, kot solisti pa so nastopili Andrej Tičar, Tomaž Kranjc in Neda Perko na klavirju, ki je žela poseben aplavz in bila deležna tudi pri kritikih največjega priznanja.

Lepo priznanje sta želi tudi pevki Ana Škerle in Marinka Gražar, medtem ko je na koncu ob Gotovčevem „Kolu“ mlada publika od navdušenja naravnost norela. Zavod za glasbeno in baletno izobraževanje iz Ljubljane je lahko ponosen na uspeh, zaradi katerega je njegovo delovanje bilo deležno splošnega priznanja in laskavih kritik v vsem koroškem časopisu.

Partizanski invalidski pevski zbor prejel Gallusovo plaketo

Kot smo v našem listu že poročali, je pred nedavnim slavil Partizanski invalidski pevski zbor 25-letnico svojega obstoja in delovanja. V proslavo svojega jubileja je priredil v veliki dvorani Slovenske filharmonije slavnostni koncert, ki so se ga poleg ljubiteljev borbene partizanske pesmi udeležili številni predstavniki slovenskega družbenopolitičnega in kulturnega življenja.

Po prvem delu uspelega koncerta, ki so ga poslušalci nagradili z dolgotrajnim ploskanjem, je zboru ob srebrnem jubileju čestital predsednik Zveze kulturnoprosvednih organizacij Slovenije Ivo Tavčar ter mu za dolgoletno delo na glasbenem področju in za njegove izredne dosežke podelil najvišje priznanje — Gallusovo plaketo. Prav tako je prejel Gallusovo plaketo tudi dirigent Partizanskega invalidskega pevskega zbora prof. Radovan Gobec, ki zdaj že 17 let uspešno vodi zbor, 41 pevec pa je sprejelo zlato, 16 pevec srebrno in 10 pevec bronasto Gallusovo značko za dvajsetletno, petnajstletno in desetletno sodelovanje v zboru. Ivo Tavčar pa je Partizanskemu invalidskemu zboru tudi sporočil, da ga bo Zveza kulturnoprosvednih organizacij Slovenije predlagala za kandidata za letošnje najvišje državno odlikovanje — za nagrado AVNOJ.

Zbor je prejel ob srebrnem jubileju tudi številne brzojavke, darila in pisma, ki so mu jih poslali iz vse Slovenije mnogi pevski zbori in številni posamezniki, na odru pa so pevce zasukali z rožami ter z zlatimi in srebrnimi lovorovimi vencami.

Bogata emonska cerkev

Emona še vedno preseneča. Strokovna ekipa Mestnega muzeja je med izkopavanjem temeljev za telovadnico osnovne šole Majde Vrhovnikove v Gregorčičevi ulici v Ljubljani pretekli teden odkrila pomemben kos poznoantične Emona — bogate barvne mozaike in dobro ohranjeno krstilnico, staro 1500 let. Najdbe zagotovo dokazujejo, da je na tem prostoru stala cerkev z dokaj mogočno arhitekturo in da so prav v tej cerkvi krščevali odrasle Emonce, ki so se pokristjanili. Strokovnjaki z velikim zanimanjem pričakujejo, kaj bodo razkopavanja še razkrila.

Razkopavanja potekajo na dvorišču osnovne šole, na skrajnem zahodnem predelu nekdanje Emona. Na tem dvorišču so še pred dvema letoma našli kloako, antični zbirni kanal za odpadne vode, in lep monolitni čep, ki je kloako pokrival. Sicer pa so takrat našli le na temelje stanovanjske stavbe, kakršnih je bilo v Emoni veliko.

Tudi na prostoru, kjer danes odkrivajo tisto, kar je bilo pod več

kot meter debelo plastjo zemlje pokopano tisoč petsto let, niso pričakovali kaj več od običajne stanovanjske stavbe.

Našli so temelje stanovanjske stavbe, ki je bila centralno ogrevana in tlakovana z večbarvnimi mozaiki. Zaradi kanalov, po katerih je pritekal v prostore tople zrak, so se mozaiki ponekod vdrlili. Stanovanjska hiša je bila očitno last kakega visokega cerkvenega dostojanstvenika, škofa ali arhidijakona. Ugotovili so tudi, da je stala škofova hiša tik poleg cerkve.

V tleh nekdanje cerkve so našli dobro ohranjeno krstilnico pravokotnega tlorisa z osmerokotnim bazenčkom za krščevanje. Sam bazen je tlakovan z marmorjem, vanj pa vodijo stopnice, ki so prav tako obložene z marmorjem. V tem bazenu so v pozni antični dobi krščevali odrasle Emonce. Po vsej verjetnosti je moral nov pripadnik katoliške vere pred obredom stopiti v bazen v posebni tuniki, nato pa so ga še polili z vodo.

Tla okrog bazena krasijo štirbarvni mozaik, bogato ornamentiran. Zanimivo je, da so v mozaiku z velikimi črkami izpisana imena tistih meščanov, ki so omogočili postavljanje mozaika.

Doslej so lahko ugotovili, da je bil cerkveni prostor dolg najmanj šestnajst metrov, v širino pa so ga odkrili štiri metre. Zaenkrat še ne vedo, ali je odkriti del le predverje baptisterija ali pa morda že cerkvena ladja. Dokončen odgovor bodo dala nadaljnja raziskovanja.

Cerkev so posvetili konec četrtega ali v začetku petega stoletja. Po izdelavi ornamentov, simboliki in samem tlorisu je opaziti naslonitev na Akvilejo, cerkveno središče, ki mu je pripadala tudi Emona.

Prostor, kjer je mozaik, je namenjen za telovadnico. Strokovnjaki menijo, da bi imelo smisel ohraniti lep barvni mozaik na istem mestu kot sedaj. Ohranitev bi imela kulturno zgodovinski pomen, privlačen tudi za turiste. Zdaj še ni mogoče reči, ali bo mozaik ohranjen na sedanjem prostoru ali ne. Tudi se še ne ve, kaj bo prineslo nadaljnje razkopavanje. Emona, antično mesto na tleh današnje Ljubljane, je svoje raziskovalce že nekajkrat presenetila.

stvo, temelječe na socialističnih proizvodnih odnosih ter na osvobodnem ljudskem ustvarjanju doseglo večjo učinkovitost in sposobnost za vključitev v svetovna ekonomska gibanja.

V zunanji politiki, je dejal govorilnik, bomo nadaljevali Titovo politiko neuvrčenosti, aktivne koeksistence in boja za mir. V notranji politiki pa moramo težiti k nadaljnemu razvijanju demokracije, osebnih svoboščin, odprtosti družbe in za tem, da prihajajo znotraj političnega prostora od izraza vse pozitivne, socialistične, kritične pripombe in pobude delovnih ljudi.

Izlet v Iskro - Kranj

Na povabilo generalnega direktorja dipl. ekonomista Vladimira Logarja je pred nedavnim obiskal glavni odbor Zveze koroških partizanov tovarno Iskro, ki je del industrijskega velikana, združenega podjetja Iskra-Kranj. To podjetje izdeluje arlike s področij elektrone, elektromehanike, telekomunikacij in avtomehanike.

Ogleda tovarne, ki je bil zelo zanimiv in poučen, se je udeležilo 32 oseb, članov glavnega odbora in

družinskih pripadnikov. Generalni direktor, bivši koroški partizan, je udeležencem v zanimivem nagovoru obrazložil ustroj in delovanje združenega podjetja, ki ima svoje podružnice še v drugih delih Jugoslavije in ki zaposluje 16.000 delavcev. V Kranju dela 4500 delavcev, med katerimi je več kot polovica žensk.

Tovarniške objekte nam je pokazal direktor Boris Krištufek, ki je prav tako koroški borec. Ko smo hodili skozi ogromne dvorane z najrazličnejšimi in najmodernejšimi stroji, smo videli na tisoče gibčnih rok, ki so na tekočem traku izdelavale telefonske aparate, kinoprojektorje, števec, električne vrtnalke, stroje, razna stikala, telefonske centrale i. dr.

Človeku-delavcu, kot temeljni vrednoti delovnega procesa, posveča vodstvo tovarne vso skrb. Tako se delavci, ki so zaposleni v Iskri lahko prehranijo s toplimi in hladnimi jedili v lastni restavraciji. Tovarna daje delavcem na razpolago tudi stanovanja, v sami tovarni pa je zdravniška in zobotehnična ambulanta, kjer so delavci in nameščenci deležni vse potrebne oskrbe in pomoči.

Koroški partizani smo se v tovarni Iskra izredno prijetno počutili tudi iz zadoščenja, da so bivši koroški borci pri upravljanju tega podjetja pokazali tolikšno sposobnost, da Iskra danes lahko konkurira s kvalitetnimi izdelki na svetovnem trgu. Ko smo si v tovarniški kinodvorani ogledali še film o združenem podjetju Iskra-Kranj, se nam je okrepila ponosna zavest, da se je končno tudi mali slovenski narod s svojo moderno industrijsko proizvodnjo povzpela na raven razvitih industrijskih ljudstev, kar pomeni za naš narod ogromen gospodarski napredek. In še to nas je napolnilo z zadovoljstvom, da je v Iskri postalo geslo delavskega gibanja, ki pravi „tovarne delavcem“, neoporečno dejstvo.

Preden smo zapustili Iskra nas je pozdravil še predsednik tovarniške zveze borcev France Križnar, ki je napisal knjigo o doživetjih v zloglasnem taborišču v Dachau z naslovom „Ne vdaj se, fant“. To knjigo smo sprejeli vsi udeleženci ogleda od tovarne Iskra v dar in jo sedaj z velikim zanimanjem čitamo.

Po ogledu tovarne je bila naša delegacija, ki jo je vodil predsednik Zveze koroških partizanov Karel Prušnik, povabljen na kosilo v počitniški dom tovarne na Bled. Tam nas je presenetil s svojim obiskom še znani partizanski pisatelj Tone Svetina, ki si je s slavnim partizanskim romanom „Ukana“ postavil nesmrtni spomenik v literaturi narodnoosvobodilnega boja slovenskega naroda.

Predsednik Zveze koroških partizanov se je vodstvu Iskre za izkazo

zavano tovariško gostoljubje toplo zahvalil. Tudi tem potom bi želeli izraziti našo ponovno iskreno zahvalo za vabilo. Temu pa bi radi pridružili še iskrene čestitke delavskemu kolektivu Iskre-Kranj k doseženemu gospodarskemu napredku ter najboljšo željo za nadaljnji gospodarski procvit.

Bistrica v Roču

Letos obhajamo v naši občini 25-letnico najtemnejšega dneva za Slovence in antifašiste, kar ga pri nas pomnimo. Ko so Hitlerjevi nasilniki začeli izvajati svoj kruti program, smo se antifašisti, ne glede na svetovni nazor, strnili v Osvobodilni fronti. Ko pa so leta 1942 začeli izseljevati zavedne Slovence, preganjati naše duhovnike s svojih far ter prepovedovati materino besedo v cerkvi in celo v privatnem življenju, so se tudi ostali Slovenci pridružili osvobodilnemu gibanju ter z vsemi sredstvi podpirali „gošarje“, kot smo imenovali upornike-partizane, ki so se z orožjem v roki dvignili proti okupatorju.

Zal pa so se tudi v osvobodilno gibanje vrinili izdajalci. Taka je bila neka ženska s tajnim imenom „Mimi“ iz Celovca, ki je z izdajstvom spravila v smrt tri naše rodoljube. Dne 4. maja 1944 je neki znani gestapovec v spremstvu imenovane ženske odgnal predsednika prosvetnega društva „Kočna“ Aleša Einspielerja k zasliševanju na Mače k pd. Bovčarju, kjer sta gospodarila brata Križnar. Ko so se po končanem zasliševanju vsi trije zopet vračali proti Bistrici, je gestapovec, nedaleč od francoskega spomenika, iznenada ustrelil Aleša Einspielerja. Neki vojak, ki je stal v bližini na straži, je takoj po strelu prihitel na mesto, ko pa se je gestapovec legitimiral se je pomirjen vrnil. Kot da se ni nič zgodilo, sta gestapovec in Mimi nadaljevala svojo pot. Po nekaj korakih je Mimi zagledala njej poznane Florija Križnarja, ki je pri pd. Baštubnjaku nalagal seno na voz. Takoj je nanj opozorila gestapovca. Na poziv se je Flori Križnar približal gestapovcu, ta pa ga je ustrelil v trebuh in z Mimi odhitel na Bistrico. Kri dveh zavednih Slovencev pa ni zadržala gestapovca, da ne bi opravil še nadaljnje zločinsko dejanje. V družbi izdajalke se je

z Bistrice z avtom odpeljal v Sveče, kjer je streljal še na puškarja Valentina Schwarza. Križnarja in Schwarza, ki sta bila hudo ranjena, so odpeljali v Celovec, kjer sta podlegla težkim ranam.

Aleša Einspielerja, ki je izkrcaval na licu mesta, so prepeljali v mrtvašnico na domačem pokopališču, kjer so ga nameravali na človeku spodoben način pokopati. Takratni župan, ki so mu nacisti zaupali mesto „Ortsgruppenleiterja“, pa je imel drugačen načrt. Grobarju je ukazal, da mora grob za ubitega Aleša Einspielerja izkopati zunaj pokopališča. Prepovedal je celo, da bi njegovo truplo pokopali s krsto vred. To ostudno postopanje „Ortsgruppenleiterja“ je po-

vzročilo v naši občini splošno in globoko ogorčenje. Obsodili so ga celo ljudje, ki so mu dotlej slepo sledili.

O tragičnih dogodkih iz leta 1944 ne pišemo zato, da bi ponovno obsodili, temveč, da bi se v spominu poklonili nacističnim žrtvam ter da bi našo mladino, ki ni bila neposredna priča nacističnih grozodejstev, seznanili z doprinosom in žrtvami starejših generacij k zmagi nad nacističnimi osvajalci. Še posebej pa se nam zdi potrebno danes, ko se ponekod zopet oživlja nacistična miselnost.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni prireja v nedeljo 4. maja 1969 ob 1/8. uri zvečer v farni dvorani v Dobri vasi igro

M E T E Ž

Vsi ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni

O d b o r

Bilčovs - Št. Janž v Rožu

Dne 20. aprila 1969 sta sklenila zakonsko zvezo nevesta Doroteja Šavnik pd. Frinčnjakova na Moščenici in ženin Franc Miler pd. Krajovec v Št. Janžu v Rožu. Poročni obredi so bili opravljeni v župni cerkvi na Žihpoljah, poročno slavlje pa v Gorjah pri Kotmari vasi.

Pevci bilčovskega prosvetnega društva s predsednikom Petrom Sittrom na čelu so se zvečer zglasili na poročni svečanosti, da poklonijo novoporočencema pozdrave in čestitke prosvetnega društva Bilke in se tako poslovijo od neveste Dorije ter se ji zahvalijo za njeno sodelovanje v bilčovskem društvu kot poštvovalni, dolgoletni pevki. Predsednik društva je mladoporočenci poklonil v spomin in v zahvalo tudi skromno darilo, ki jo naj bi v njenem bodočem zakonskem stanu spominjalo vseh onih veselih in brezbriznih mladostnih let, ki jih je preživela v družbi bilčovskih pevk in pevcev.

Novoporočencema želimo obilo sreče in zadovoljstva na njihovi skupni življenjski poti. Na mnoga leta!

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

V a b i l o

na proslavo „Materinskega dneva“, ki bo v nedeljo 11. maja 1969 v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu. Prireditve bo ob 1/3. uri popoldne in ob 8. uri zvečer.

Spored:

Deklamacije otrok (Nastopijo šolarji)
Igra „M A T I“ in petje
Nagovor materam

Sodelujeta še mešani pevski zbor in godbeni trio.

Hočemo se pokloniti našim mamicam. Zato vabimo vse, ki so jim drage naše mamice, da naj pridejo v velikem številu.

Odbor

Razstava slik v Dijaškem domu

Mladinska organizacija Slovenska mladina je v petek zvečer odprla v Dijaškem domu Slovenskega društva v Celovcu razstavo slik, na kateri se predstavljata Jože Boschitz in Danilo Prušnik.

S to razstavo sta dva mlada umetnika prvič stopila v javnost in se predstavljata s slikami v raznih tehnikah. Jože Boschitz poleg svojih slik razstavlja tudi nekaj kipov in reliefov.

Čeprav sta fanta še zelo mlada, je v njih delih videti nekaj slik, ki vzbujajo pozornost. Posebno pri slikah Jožeta Boschitz-a je videti precej osebne izpovedi, čeprav še močno prevladuje iskanje svojega lastnega

jaza. In to je razumljivo. Slike, ki jih razstavlja, so po tematiki in tehniki zelo različne. Kljub temu pa je že vidna, čeprav še zelo šibka, pot njegovega hotenja. Slike „Človek v tehniki“, „Nagrobni kamen 20“ in druge zapustijo gledalcu močan vtis.

Danilo Prušnik razstavlja slike starejšega datuma. Morda je ta ugotovitev krivična, vendar gledalcu poleg modernih slik Boschitz-a ne hote napravijo tak vtis, ker je Danilo Prušnik razstavil pretežno realistične slike. Krivdo za to ugotovitev v pretežni meri nosi prireditelj, ker pri pripravi te razstave na to verjetno ni računal. To sicer ni očitno, je pa iskren nasvet, da v bodoče tozadevno misli tudi na to. Seveda to napako ne bo opazil vsak. Verjetno bo vplivala celo pohvalno, ker bo vsak lahko videl slike, ki odgovarjajo njegovemu okusu. Pri Danilu Prušniku je treba še zapisati, da je s liko „Deklica, ki nabira rože“ pokazal, da ima smisel za izražanje v

likovni umetnosti. Škoda, da za to razstavo ni pripravil več takih slik.

Kljub tem kritičnim ugotovitvam je razstava vredna, da jo obiščemo. Prireditelju, pedvsem pa razstavljalcem čestitamo k pogumu in samoiniciativnosti, da je do te razstave prišlo.

S to prireditvijo nam je mladina pokazala, da ima smisel za kulturno izživljanje in naša moralna dolžnost je, da ji pri tem prizadevanju pomagamo.

K O L E D A R

Petek, 2. maj Atanazij
Sobota, 3. maj Najd, križa
Nedelja, 4. maj Florijan
Ponedeljek, 5. maj Irenej
Torek, 6. maj Janez
Sreda, 7. maj Stanislav
Četrtek, 8. maj Mihael

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V CELOVCU

vabi na gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane v soboto 17. maja 1969, ob 20. uri v Kulturnem domu v Ločah in v nedeljo 18. maja ob 14. uri v farni dvorani v Selah z ljudsko igro

Sosedov sin

Po Jurčičevi povesti priredil Drago Pogorelec.

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in eno uro pred pričetkom predstave.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

vabi na gostovanje Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane na vnebohod, 15. maja ob 19.30 uri v farni dvorani v Škocijanu in v petek 16. maja ob 20. uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu z ljudsko igro

Sosedov sin

Po Jurčičevi povesti priredil Drago Pogorelec.

Vstopnice v predprodaji pri prosvetnih društvih, pri voditeljih farne mladine in eno uro pred pričetkom predstave.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje

Pigmejci – najmanjši med majhnimi

Ko je neki raziskovalec egipčanskega faraona Neferkarja okrog leta 2400 pred našim štetjem poročal s potepanj po „čudnih“ deželah na jugu, je svojega vladarja prosil, naj s poslanim „božjim plesalcem“ ravna kar se da obzirno. Ta božji plesalec je bil član nekega plemena, o katerem popotnik takole poroča: „Majhni so kakor pest in tudi ne tako črni kakor drugi prebivalci na jugu. Njihova polt je rdečkasta, žive pa v najbolj nedostopnih gozdovih. Preživljajo se le z lovom, ne poznajo glinaste posode in ne kovinskih predmetov. So pa strastni in neprekosljivi plesalci, in prav to nagnjenost k plesu je tisto, kar je v njih božjega in jih dela nedotakljive...“

Majhni so **kakor pest**. Pest pa se po grško reče „pygme“. Po tej besedi, po dobrih 4000 let stari ugotovitvi, so dobili svoje ime. Medtem ko je pri Bušmanih povprečna višina odraslega moškega približno 1,5 metra, pa je to pri Pigmejcih že maksimalna višina „visokega“ moškega. In od kod so se vzeli sredi najbolj vlažne, odljudne in zaraščene Afrike? Uganka njihovih zgodovinskih sledi in izvora še ni odvozlana. Za seboj niso pustili ničesar na stenah votlin, niti predmetov iz kamna niti grobov svojih prednikov. V vlažnem pragozdu vse to prehitro propade. Antropologi menijo, da so Pigmejci prišli iz Azije, da so sorodni tistim „narodom“, katerih ostanke še danes najdemo na Andamanskem otočju, v malajskih in burmanskih pragozdovih ter na Filipinih. Vsi so namreč prav tako majhni.

Od Evropejcev so prvi naleteli na Pigmeje misijonarji. Bili pa so gospodarsko tako nezanimivi, da se v vsej kolonialni dobi niti misijonarji niso trudili, da bi jih spreobrili v kako drugo vero. Pigmeji še kamene dobe niso dosegli. Večina jih živi v leseni dobi, ker je kamen v pragozdovih pogosto velika redkost in imajo na voljo le trši ali mehkejši les.

Kar je zapisal egipčanski popotnik o njih, je res še danes: ne znajo obdelovati kovin in ne poznajo keramike. V glavnem uporabljajo le lok, znajo dolbsti čolne iz mehkega lesa. Kar se pa vere tiče, jim je osnova vseh verovanj: duše se po smrti selijo v živali. Bližina črncev, ki so tako rekoč že stopili v dvajseto stoletje, daje sicer varljivo sliko, češ da tudi Pigmejci žive kakor oni. Črnči pa gradijo ponekod celo kolibe iz vej in blata, ker jih sami ne znajo. To so domovanja, visoka le meter in pol, v njih vedno gori ogenj, da se tako vsaj ponoči rešijo pred mrčesom in golaznijo.

Kakšen je Pigmejčev delovni dan? Zjutraj vstanejo, ko se pokaže sonce. Pred njim je v pragozdu prenevarno. Duše umrlih so še v živalih in jih zato ne smejo ubijati. Ko se rosa posuši, se duše preselijo iz živali v krošnje dreves. Še preden pa se to zgodi, se pigmejska srenja dobro naje. Za zajtrk pospravijo večjo količino mesa, ki se je vso noč cmarilo v popelu. Potem se vsa družina spravi na noge in odide na delo. Moški lovijo, ženske pa nabirajo sadeže, zelišča, koreninice, žuželke, školjke, ličinke in gobe. Moški se razdelijo v dve skupini, glasno tulijo in poskakujejo, ko sklepajo obroč, v katerem vsak dan konča nekaj gazel. Na lovu jim pomagajo psi, ki so njihove edine domače živali.

V zadnjih desetletjih so raziskovalci opazili, da so posamezna pigmejska naselja postala odvisna od črnkih. Pigmejci morajo delati na črnkih poljih in obdelovati maniok. Za plačilo dobe razen kovinskih „rezervnih delov“ tudi maniok in pa palmovo vino. To vino pa je pravi strup, ker je odstotek etilnega alkohola v njem zelo visok. Pijača se je v zadnjem času zelo prikupila, najmanjšim med majhnimi in jo kupujejo tako, da še več delajo na poljih. Pri tem zanemarijo lov in svoje stare življenje. Hrana jim postaja bolj enolična in manj izdatna.

Antropologi se vprašujejo: Kaj storiti, da bi Pigmejci naglo ne izumrli. Naj se vrnejo v

stare „idiliko“, da bi jih tako rešili, ali pa jih zavarovati z zakoni? Eno in drugo je težko.

Vlade samostojnih afriških držav se kaj prida ne zanimajo za Pigmeje in menijo, naj jih Evropejci rešujejo za svoj denar, če jim je kaj do tega. Vlade teh držav zahtevajo, naj se Pigmejci vključijo v normalno življenje. Raziskovalci so videli že precej Pigmejcev, ki so prišli na volitve (v Kamerunu) in ki delajo na državnih farmah (v Kongu). Posebna komisija UNESCO je priporočila vladam Kameruna, Gabona, Centralne Afriške republike in brazzavilskega Konga, naj poskrbe, da bodo Pigmejci ohranjeni kot rasa skupnost, ker je to potrebno znanosti. V ta namen je UNESCO pripravljen odšteti nekaj denarja. (dk)

Neapelj se pogreza

V začetku tega leta so v Neaplju sirmeli nad gomazečo sivo preprogo, ki je prekrila mestne četrte Porta in Mercata. „Preproga“ so bile miši, ki so privrele iz mestne kanalizacije. Neapeljčani so bili prestrašeni, tako kot pred dvema letoma, ko so tropi miši in podgan „zavzele“ ulico Duomo, ki loči stari del mesta od novega. Pregnale so otroke, ki so šli v šolo, in vse mimoidoče. Dva policaja sta skušala ubraniti ljudi pred pobesnelo golaznijo, a brez uspeha. V naslednjih mesecih so doživeli še več množičnih vdorov miši, zlasti v ulicah za četrto Porto. Prestrašile so se tudi oblasti in določile 36 milijonov starih dinarjev, da bodo zatrli neprijetne zverce, ki naj bi jih bilo približno 7 milijonov.

Med mnogimi, ki so se lotili te naloge, je bil najbolj natančen profesor Giulio Andreoli, 77-letni matematik, ki se zanima predvsem za urbanistične probleme. Ob proučevanju problema, ki ga povzročajo miši, je Andreoli prišel do skrb zbujajočih zaključkov. „Miši prihajajo na ceste zaradi nihanja, se pravi pogrezanja in dvigovanja zemlje, ki zavzema vse neapeljsko področje.“ Tako pravi Andreoli. „Pod mestom se zemlja ponekod dviguje, drugje pa pogreza, in to pozroča rušenje kanalizacijskega sistema. Zdaj se mesto pogreza, zato so nešteti kanali pod vodo, kar je prisililo miši, da so zbežale iz lukenj in privrele na dan.“

Andreoli je eden izmed redkih poznavalcev neapeljskega podzemlja. V mladih letih je pregledal nešteto podzemnih rogov in prehodov, ki so zdaj že izginili. Med zadnjo svetovno vojno je bil v profiletalski zaščiti in je zato ponovno obredel in pregledal vse podzemne rove in zatočišča. Izkustva so ga napotila, da se je lotil tudi raziskovanja sprememb, ki so se začela pojavljati na pragah podzemne železnice. Nenavadne „siraše“ strukture neapeljskega podzemlja si ni mogel razlagati drugače kot z zemeljskimi premiki.

Po mnenju vestnega matematika je pogrezanje in dviganje zemlje najbolj očitno na treh mestnih predelih. Za zdaj tega ne bi bilo mogoče dokazati s številkami. Vendar pa je zgovoren dokaz že to, da so se nekateri mestni predeli precej dvignili, medtem ko se ponekod tla naglo pogrezajo. Andreoli je še dodal: „Niso potrebni posebni dokazi. Saj se še prav dobro spominjam pečine Posillipa, ki je zdaj popolnoma poplavljen, Ali pa Palazzo degli Spiriti, stare

rimske zgradbe, katere prvo nadstropje je skrito pod valovi.“

Zaradi nemirnih tal so imeli Neapeljčani že marsikako nevšečnost; okrog božiča so živeli v strahu, da se bo v središču mesta zrušila velika stanovanjska zgradba in pa cerkev San Giovanni.

Doslej so mislili, da je pojav zajel le majhno področje mesta pod Serapidinim tempeljem, kjer se na stebrih lepo vidi nihanje vode, ki jo je povzročilo pogrezanje in ponovno dviganje zemljišča.

Pojav, ki je doslej veljal le kot turistična privlačnost, je Neapeljčane začel žuliti takrat, ko so jim v mesto začele vdirati miši.

ZANIMIVOSTI

● Ko je leta 1942 bomba zadela cerkev sv. Marije v Lübecku, so se na okruženih mestih pod ometom pojavile freske. Po vojni sta se lotila restavracija F. Frey in L. Mal-skat obnove prvotne slikarje. Delala sta vse do leta 1951, ko so lahko obiskovalci občudovali v cerkvi 35 čudovitih srednjeveških fresk. Restavracija sta z delom obogatila in so proslavila, toda tri leta pozneje so ju postavili pred sodišče in obsodili: freske so bile potvorjene, naslikala sta jih sama.

● Najstarejši zapis o poteku šahovske partije hranijo v univerzitetni knjižnici nemškega mesta Göttingen. Gre za latinski pergamentni kodeks s konca 15. stoletja, ki obsega 33 strani.

● Najlažji otrok, ki so ga lahko ohranili pri življenju, je bila Teresa Toner, rojena leta 1958 v irskem mestu Downpatricku. Prišla je na svet 14 tednov prezgodaj in je tehtala komaj 625 gramov.

Prvi bizanski ranč v Kanadi

Prvo kanadsko farmo bizonov je dobil Ormston v provinci Quebec. Za začetek so pripeljali 25 odraslih bizonov iz naravnega parka Elk Island v prerijski provinci Alberta, kjer morajo stalež občasno zmanjševati, če naj bo dovolj paše za bizone, ki dosegajo težo tisoč kilogramov in čez pleča višino gardnega vojaka. Bizonski ranč v Ormstonu bo posloval na komercialni osnovi.

Zdaj živijo bizoni samo v naravnih parkih in na drugih zaščitnih področjih, še pred 90 leti pa so se podile velike kanadske črede po „zlatem zahodu“ Kanade. Indijanci, ki so takrat hodili na lov z lokom in puščico, so ustrelili samo toliko živali, kolikor so potrebovali mesa in kožo.

S prihodom belcev se je vse spremenilo. Potrebe po bizonskih kožah za plašče in mokasine so bile velike, lov pa tako preprost. Skupine 20 do 50 lovcev na konjih so s krogla-

mi podirale bizone. Sedeli so na hitrih konjih, imeli so najboljše puške. Včasih ti lovci niti merili niso; vso reč so poenostavili. Z divjim streljanjem vsepreke so zasejali preplah v veliko čredo bizonov, ki so čez skalne čeri padali v globino. Spodaj so živali prav kot v klavnici dajali iz kože.

Indijanci so bili življenjsko odvisni od bizonskih čred. V tistih časih, ko je v preriji veljala pravica močnejšega, so razmeroma maloštevilni belci kmalu spoznali, da je bolje, če si z domačini ne pridejo prebudo navzkriž. Tako so se z Indijanci, ki so jih poprej opremili z dobrimi puškami in jim dali hitre konje, skupno odpravljali nad bizone. Kože so bile takrat po dolarju, Indijanci so dobivali le del tega denarja, zraven pa še „ognjene vode“ in nekaj nabojev.

V razmeroma kratkem času so izginile nekoč velike bizonske črede iz ameriških in ka-

nadskih prerij. Eno samo trgovsko podjetje je poslalo okoli šest milijonov bizonskih okostij na vzhodno obalo v tovarne umetnih gnojil. Ponekod so lovci streljali bizone tudi samo zato, ker so njihovi jeziki veljali za posladek.

Zgodovinsko dokazano dejstvo je: zadnje velike bizonske črede na ameriškem severozahodu so pobili vojaki, da bi indijansko pleme Sioux z lakoto prisilili k vdaji. To navaja Frank Roe, železniški uradnik iz Edmontona, ki je dolgo proučeval bizone in njihovo usodo, v enem izmed poglavij 958 str. obsegajoče knjige „Severoameriški bizon“ Roe, ki mu je univerza Alberta podelila za to delo naslov častnega doktorja, poroča med drugim, da se je število bizonov, ki jih je bilo na prelomu stoletij le še nekaj sto, po zaslugi zakonov o zaščiti narave tako v Kanadi kakor v ZDA zdaj povzpelo že na 20.000 glav.

2

Ciklamen

JANKO KERSNIK

„Da, da, tudi to vem, gospod sodnik,“ povzame zopet naglo doktor besedo, da bi preprečil pripoved, katero je bil že morda petdesetkrat čul; „vem, kako sta familiarno občevala v nadvojvodo, ker ga niste poznali; in ko ste ga spoznali, vas tudi ni strah obšel! In tudi zdaj sem utverjen in vem, kako možato zastopate svoje prepričanje.“

„Pa boste videli, kako mi bo to deklamovanje moje imenovanje preprečilo! Glejte, zakaj pa okrajni glavar ne hodi k našim besedam? Zakaj ostaja davkarski nadzornik doma?“

„Drugi pa vendar hodijo in zato jih nikdo ne grize! Pred nekaj leti morda, a zdaj se je čas spremenil. In ko bi se kaj zgodilo, imamo vendar naše poslance...“

Zdaj je bil sodnik s smehom na vrsti. „Za božjo voljo, gospod doktor! Ste li...“ Mi ne znamo, kaj je nameraval sodnik reči, kajli vesel glas od vrat sem odrezal mu je besedo.

„Ali zopet politika? Da ne morete mirovati! Kako stoji v Faustu: Ein garstig Lied, pfui; Ein politisch Lied!“

„O, živijo, Bole!“ vzklikne doktor in poda došlemu prijateljsko roko. „Bal sem se, da te morda ne bo nocoj!“

Sodnik je istotako prijazno stopil onemu naproti, a pri tem skrivaj in malo plašno pogledal v prednjo sobo, kjer je sedel okrajni tajnik.

„Ne tako glasno, gospod Bole!“ dejal je potem, „mi-

dva se bolj tiho pomenkujeva in ni treba, da bi vsak vedel, o čem govorimo.“

„Haha, torej, le tiho, le tiho, ljubica, da tega ne slišijo mamica — kajne?“ smeje se Bole ter porine svoj stol poleg doktorjevega.

Novi prišlec je bil morda štiri do pet let starejši od doktorja, velik in životen, jako jovialnega obraza, in vednje njegovo je bilo skoro premladostno glede vse njegove vnanjosti. Bole je bil bogat posestnik iz bližnje okolice; grad Drenovo, oddaljen dobre četrt ure od Borja, bil je njegova last in tam je imel tudi veliko tovarno za parkete. Ime njegovo je bilo znano daleč po Kranjski in veseljaka so ga čislali v vsaki družbi. Obiskoval je v mladosti visoke šole, po smrti očetovi pa pustil jih ter pečal se odsel sam s svojimi posestvi in s tovarno.

„Pa kje imaš gospo,“ vpraša Hrast, „prišla je vendar s teboj?“

„Kaj — gospo! Gospe, ali bolje, gospo in gospodično — moraj reči!“ pravi dobrovoljno Bole ter si vije cigareto.

„Ah, kako?“ meni radovedno doktor.

„Vse sem pripeljal! Ženo in gospodično! Ah krasna je — pravim ti!“

„Soproga tvoja, to seveda! Občudujem jo, odkar je poznani!“ pritrdi veselo Hrast.

„Ah, kaj boš govoril o moji ženi! Jaz menim gospodično Elzo! Našo novo guvernantko ali družabnico ali kakor jo hočeš imenovati! Dva dni je že pri nas!“

Doktor tudi zdaj ni drugega znil nego: „A —!“, akoravno je že včeraj zjutraj vedel, da je prišla k Boletovim mlada guvernantka.

„Prijatelj doktor! To ti je rasa! Urgermanisch, kakor imaš v knjigi pisano! Plavalasa, modrooka — in pomisli, obrvi ima temne — no, le počakaj; zdaj sta obe v dvorani, a predstavi bo kmalu konec, potem boš videl!“

„Ti si grozen entuziast! A kaj počne tvoja milostljiva, ako boš to plavalasa, modrooka Elzo — ka-li...“

„Da, Elza, Elza, Müller!“ pritrdi Bole.

„Kaj poreče tvoja sopraga, ako se boš tako zagledal v to guvernantko, kakor priča tvoja govorica?“

„Haha! Moja žena me pozna! Jaz gledam in občudujem silo rad lepe slike, ne kupim pa nobene! Pa ti, doktor, ti glej! Tako mladim, neoženjenim advokatom so take guvernantke nevarne. Nekoliko me to tlaži, da je Nemka. Ti menda Nemke ne boš jemal!“

„Müller se zove? Jako navadno ime!“ oglasi se sodnik od drugega konca mize.

„Resda! Jaz ne znam, koliko sto lisoč Müllerjev živi v Nemcih, pa druge „Elze Müller“ sigurno ni več na svetu!“ smeje se Bole.

„Preradoveden sem, da bi je ne šel že zdaj pogledati!“ reče doktor Hrast ter jame vleči svoje rokavice čez prste.

„Za božjo voljo, nikar, prijatelj,“ kliče Bole, „počakaj tukaj; tu zavarujemo svojim ljudem sedeže in potem boš imel še dovolj prilike! Izročil sem ženo in gospodično Elzo vašemu odborniku; čakaj, kako se pač piše? Tako neumno ime nosi — Megla ali Oblak, ka-li? Megla pač!“

„Da, Megla, Pepe Megla!“ pritrdi Hrast.

„Torej ta ju je izpeljal na prvo mesto sedežev. Ti ne moreš do njiju, zatoj počakaj — predstava mora biti vsak trenutek končana!“

„Kako pač prideš do tega, da jemljete Nemko v hišo?“

oglasi se zopet sodnik. „Tako naroden mož, kakor ste vi!“

„Vidite, gospod sodnik, to pač pride tako, ako žena hoče!“ meni dobrovoljno Bole. „Moja sopraga želi, da bi otroci pravilno nemški govorili, in francoščine je tudi trebal Nemski naj bi govorili tisti „ü“, tako kakor naši Ribničanje, kadar imenujejo „krüh!“ Jaz sem ji tudi svetoval, naj si izbere kakega ribniškega dekleta, toda zastonji!“

Upoštevajmo stališče drugih

Značilno v človeški naravi je to, da človek kljub temu, da večkrat očitno nima prav, trdovratno vztraja pri svojih trditvah, če ga bočemo pridobiti za svoje mnenje, da pa postane takoj za naše ideje in nasvete sprejemljiv, če ga skušamo razumeti in mu damo z njegovega vidika prav.

Kadarkoli skušamo svoje soljudi brez upoštevanja njihovega stališča prepričati, da nimajo prav, naletimo na odpor in nejevoljo. Vsakokrat, ko se s kom prerekamo in mu bočemo dokazati, da nima prav, si pridobimo novega nasprotnika. Čim bolj skušamo drugim brez upoštevanja in razumevanja njihovega stališča vsiliti svoje mnenje, tem bolj vztrajajo ti ljudje pri svojih stališčih.

Če hočemo pri komerkoli kaj doseči, se moramo prej vživeti v njegov položaj. Človek mora čutiti, da ga skušamo razumeti in da smo mu tudi pripravljeni pomagati. Šele tedaj, ko se človek peprica, da mu nočemo vsiliti svojega mnenja, se sprosti in postane za naše ideje sprejemljiv.

Vsakdo pač gleda na življenje s svojega stališča in to moramo pri občejanju z ljudmi upoštevati. Če komu zatrujemo, da nima prav in mu povrh vsega skušamo še vsiliti svoje mnenje, mu s tem nakazujemo, da hočemo biti pametnejši od njega in to ni nikomur posebno všeč. Takšno ravnanje vzbudi pri vsakem človeku notranji odpor, ker rani njegovo samoljublje.

Po teh spoznanjih bomo postali v svojem ravnanju do drugih oprezniji. Nikomur ne bomo več neposredno oporekali, nikogar več obsojali, nikomur več skušali vsiliti svojih nazorov. Nasprotno — skušali bomo vsakogar razumeti in mu dati z njegovega vidika prav.

Tako se bodo prej zapahnjena vrata človeških src na čudovit način začela odpirati. Prej zakrknjeni ljudje bodo postali zgovorni, odkriti in brez pridržkov nam bodo razlagali in utemeljevali nagibe svojih dejanj in kar je najbolj čudno, postali bodo dovzetni za naše nazore in začeli nas bodo celo prositi za nasvete.

Moj prijatelj, ki je študiral na likovni akademiji, mi je pravil, da je imel profesorja, ki je prav posebno uporabljal to umetnost pravilnega občejanja z ljudmi. Kadar je pregledoval risbe mladih umetnikov, ni nikoli rekel, da nekaj ni bilo prav. „To ste zelo dobro napravili, vendar po mojem mnenju bi še lahko tu in tam nekaj izboljšali,“ je rekel profesor in čeprav se je zgodilo, da je večkrat vse izpremenil, je imel študent vendarle prijeten občutek, da je bila vsa njegova zamisel, njegovo delo, ki sta ga skupno s profesorjem izboljšala.

Ta profesor, ki je moral biti prav gotovo dober pedagog in psiholog, se je znal vživeti v miselnost in stališče svojih slušateljev. Razumel jih je in odobraval, kar so ustvarili. To mu je spet dalo proste roke, da je lahko brez grenkih primesi in ponižanj samoljubja pri svojih študentih uveljavil lastno mnenje.

S takšnim in podobnim ravnanjem si venomer znova pridobivamo nove prijatelje, in to samo zaradi tega, ker upoštevamo tudi stališča svojih soljudi.

Zajtrkovati moramo obilno

Tu in tam je dobro spregovoriti o načinu prehrane, ki je pri nas v navadi. Ali je ta način pravilen? Ali res nudi vse potrebne snovi, ki jih organizem potrebuje za moč oziroma za delo, za rast, za zaščito pred boleznimi? Ustavimo se najprej pri prvem dnevnem obroku, ki bi ga morali pojesti — pri zajtrku. Ni težko ugotoviti, da zelo majhen odstotek naših ljudi redno in predvsem pravilno zajtrkuje, se pravi, zajtrkuje več kot samo kavo in kruh.

Najprej o tem, zakaj ljudje zjutraj ne jedo. Zelo pogost in tudi tehten vzrok je zgodnja ura. Nekateri ljudje zelo zgodaj zjutraj sploh ne morejo jesti. Četudi poskusijo, se jim to upira, včasih pa jih sili celo na bruhanje. Seveda vedo prav ti ljudje povedati, da zjutraj nikoli niso jedli. Ta ugovor res nekoliko velja, vendar pa je temu kriv napačen način prehrane že od mladosti.

Še večkrat pa se za tem skriva zgodnje odhajanje na delo in s tem v zvezi prepozno vstajanje. Ti isti, ki radi čimdlje pospijo, res ne utegnejo prav nič jesti, ker za jed preprosto nimajo več časa. Morda utegnejo na poti od mize do vrat komaj še popiti skodelico čaja ali kave.

Nekateri poskušajo lakoto, ki je sicer niti ne čutijo, potolažiti s šilcem žganja. To je najslabše, kar lahko zgodaj zjutraj pride v želodec. Tudi kadilcu, ki navsezgodaj in na tešče pokadi cigareto, se kasneje maščuje s tem, da ima pogoste težave s kašljanjem in bolečinami v želodcu.

Zjutraj je želodec pripravljen na delo. Prazen je in spočit. Tudi želodčna kislina je pripravljena. Celoten človeški organizem pa potrebuje za delo ki ga čaka ves dan, dovolj energije. To energijo dobi človek s hrano. Če pa ni hrane, je težko pričakovati od telesa

oziroma od mišic, da bodo ves dan delale brez prestanka. Prvo uro dela še nekako gre, potem pa človek občuti lakoto. Nekateri si prinesejo s seboj malico. Ta je zelo pogosto suha in mrzla. Včasih je celo iz postane hrane. Ne glede na to, da mora potem tak delavec takorekoč skrivaj zajtrkovati ali pa jesti kar na delovnem mestu, je tak način malic med delom slabši, kot pa če bi obilno in krepko zajtrkovali.

Vsi zdravniki vedno in povsod priporočajo topel in obilen zajtrk, ki je v navadi predvsem v Angliji in Ameriki. Tam zjutraj obilno jedo.

Če hočemo dobro delati in ohraniti zdrav želodec, je nujno, da jemo zjutraj več kot smo navajeni. Tak zajtrk naj bo sestavljen iz mleka ali kakaa ali bele kave, medtem ko je čaj preveč prazen, da bi nam dal za delo dovolj energije. Pri zajtrku pojejmo tudi nekaj kruha ter morda ocvrto ali kuhano jajce. Bolj priporočamo ocvrto, ker da več kalorij. Zelo dober način imajo tudi Angleži, ki z jajcem ocvrto tudi salamo ali slanino. Na kruh je dobro namazati tudi surovo maslo ali pa dodati nekaj koščkov sira. Če pojemo dva do tri kose kruha z maslom ali pa s sirom in še kakšen košček klobase ali salame, potem nam prav gotovo ne bo treba nič jesti do kosila.

Morda bo kdo pripomnil, da je tak zajtrk zelo drag. Če preračunamo, koliko nas stane zajtrk doma in koliko plačamo morda za „sendvič“ na delovnem mestu, bomo hitro ugotovili, da je domači zajtrk precej cenejši. Pa tudi delovna sposobnost po obilnem zajtrku je večja. Zato pošteno in krepko zajtrkujmo. Manj bo potem težav z želodcem in manj slabosti in včasih tudi glavobolov, ki čestokrat nastopajo že v prvih urah, ko začnemo delati.

Otrok naj pozna vrednost denarja

Kaj pomeni za dvehletnega otroka — dečka ali deklico — hranilna knjižica, na katero nalagajo starši vsak mesec določeno denarno vsoto, ki jo namenjajo otrokovemu šolanju oziroma njegovi bodočnosti? Praktično — nič. Toda prvi hranilniček v obliki kocke, gobic ali prašička lahko postane prav zanimiva igračka, od katere se otrok dolga leta ne bo ločil.

Otrok vzame v roko svojega keramičnega prašička, in ko ugotovi, zakaj ima živalca na hrbtu odprtino, prične z varčevanjem prvega denarja samo zato, da bi slišal žvenket denarja, ki pada v notranjost hranilnika.

Sprva pomeni hranilnik — pravi ali prilagojen otrokovim vizualnim željam — le igračo. Šele pozneje se hranilnik spremeni v odlično vzgojno sredstvo, kajti ob njem se otrok uči spoznavati vrednost denarja.

Otrok, ki ima svoj hranilnik, se hitro nauči, koliko velja ena čokolada in koliko sladole, ki ju more kupiti s svojim denarjem.

Druga korist, ki jo daje hranilnik, je zadovoljstvo, da ima „bodoči človek“ že svoj lastni denar, z njim pa eno izmed vrst svobode. To otroku pomaga, da tudi

sam nekaj sklene narediti in da ne išče vedno pomoči staršev. Dejansko se počuti otrok bolj gotovega in ima tudi več smisla za odgovornost.

Dokazano je, da so, na primer, tisti otroci, ki so že kradli staršem denar, prenehali to počenjati, ko so dobili svoj hranilnik in svoj lastni denar. Občutek, da so enakovredni starejšim, da imajo svoj denar za vsak primer, je zadostoval, da je izginila slaba razvada.

Pomembno je tudi, da se otrok sam odloči, kdaj bo razbil svojega debelega žvenketajočega prašička in za kaj bo potrošil privarčevani denar. Starši naj ob takšni priložnosti le svetujejo in ne ukazujejo; nikoli ne smejo biti oni tisti, ki bodo odločali, kaj naj otrok kupi za denar, ki ga je hranil nekaj mesecev. Neštetokrat je bilo že dokazano, da zna otrok pravilno uporabiti svoj denar.

In nasprotno, če mu ukažemo, kako naj uporabi denar, se mu bo zdelo, da starejši nimajo vanj zaupanja. S psihološkega in vzgojnega vidika bi bila to nepopravljiva napaka.

Mali nasveti

■ Vonj po apnu in barvi v sveže slikanih prostorih odstranite, če v takšno sobo položite 1 do 2 prerezani čebuli. Čebula v nekaj urah vsrka ves neprijetni vonj.

■ Plesnobo odpravite s formalinovo kislino.

■ Kremlji za čevlje, ki se je posušila, primešajte nekoliko terpentinskega olja.

■ Ribe najhitreje očistite, če jih za hip položite v skoraj vrelo vodo.

■ Čevlji ne bodo več škripali, če jim podplate premažete z lanenim oljem.

Dobra volja - učinkovito zdravilo

Znano je, da pesem, veselje in duhoviti pogovori vplivajo na razpoloženje bolnika, posledica tega pa je, da se bolnik tudi bolje počuti.

Kadar se človek veseli, so življenjski procesi v njegovem telesu pospešeni. Velikega pomena pri vsem tem je stanje živčevja, zato vse to, kar ga krepi, pomaga tudi pri zatiranju bolezni.

Ko so raziskovali vzroke dolgega življenja ljudi, so skoraj pri vseh stoletnikih ugotovili, da so bili to ljudje izredno vesele narave, da so imeli veliko smisla za humor in da so vsi ljubili dobre šale.

Prav nasprotno pa se kaže pri slabem razpoloženju. Kadar se človek razburja, če je v skrbeh ali zagrenjen, nastopijo v možganski skorji močnejši in potek krvnega obtoka je obremenjen. Dihanje postane površno, utrip manj ritmičen, poslabša se tudi razpoloženje in človek se začneja slabo počutiti. Pod dolgotrajnim vplivom takih negativnih (neugodnih) čustev se lahko razvijejo celo nekatere bolezni — kot zvečan krvni pritisk, angina pectoris, srčni infarkt, huda živčna obolenja.

Čustva so posledica življenjskih okoliščin, toda različni ljudje nanje različno vplivajo. Poznamo na stotine primerov, ki to dokazujejo. Popolnoma enake težave in okoliščine so ljudje dobre volje zlahka razrešili, neodločni in čemerni pa so „potegnili kratko“.

Zdravniki so že zdavnaj ugotovili, da gimnastika (telovadba) zelo dobro vpliva na razpoloženje bolnika, kajti preprečuje mu, da bi se prepustil bolezni. Zato v sodobnem zdravstvu to uporabljajo kot eno pomembnih „zdravilnih“ sredstev.

Če ljudje mislijo samo na svojo bolezen, postanejo zaskrbljeni in zagrenjeni. To jim zdravje še poslabša. Zato mora zdravnik bolnika pomiriti, mu vzbuditi zaupanje, dobro voljo in vedro razpoloženje. Pri tem ima seveda zdravnik težko nalogo, saj mora pri pogovoru z občutljivim bolnikom paziti na vsako svojo besedo.

„Kje pa je doma ta vaša guvernantka?“ vpraša sodnik. „V renski provinci! Katoličanka je pač!“ Tu se obrne Bole k doktorju. „I, kaj pa ti, prijatelj? ‚Srce je prazno, srečno ni‘ — ali si se že par distance zaljubil, ker ti to izvrstno pivo več ne gre?“

„A, pojdi, ti s svojimi vednimi neprimernimi citati! Pa, glej, predstava je končana.“

Pri teh besedah je vstal ter naglo odšel proti dvorani. „Videli boste, gospod sodnik, doktor mi bo danes moje guvernantno prevzel!“ šali se Bole za njim.

„A, kaj šel meni oni ter punhe gost oblak predse. ‚Doktor je mrzel! Pa mi lad je, in ona —! Jaz sem tudi radoveden videti vašo gospodično. Tu sem jo morate posaditi. Oh, ko sem bil jaz mlad, tedaj sem v Slatinskih toplih poznal lepo francosko markizo...“

„Vem, vem,“ kliče Bole, kajti za pripoved je bil tudi že petdesetkrat čul, „in hoteli ste jo odpeljati, pa novcev ni bilo — hvala Bogu, kajne; če ne bi vas bili še zaprli!“

„Kaj šel! Zdaj bi bil bogat posestnik tam v Normandiji ali na Burgundskem; sam ne znam več, kje je imela svoje gradove!“

Bole bi ne bil ušel svoji usodi, da bi bil moral poslušati v enoinpetdesetih pripovedano nezgodo sodnikovo s francosko markizo, ko bi bila v tem trenutku stopila večja družba v zadnjo sobo.

Pred vsemi je prišel mlada, kakih šestnajst let stara deklica skozi vrata, z velikim šopom cvetic v roki, in hitela naravnost k sodniku, kratko, a prijazno vrnivši Boletov pozdrav. Za njo je prišla postarana gospa, ponosno oziraje se na deklico in na druge. Bili sta to sodnikova soproga in hčerka Marica. Povedali sta mu naglo o izvrstnem uspehu deklamacije.

„Ko bi bila mene v vsem ubogala, bi bilo še bolje,“ reče sodnik ter skuša prikrivati svojo notranjo zadovoljnost. „Zakaj? Kako?“ meni Marica.

Sodnik ni znal odgovora, ker ni bil poslušal hčerkinega deklamovanja; a drugi gostje, ki so vstopili, rešili so ga iz zadrege.

Adjunkt Megla je prihajal pred dvema damama ter urejal stole pri dolgi mizi pod zrcalom. Sodnik je, ozrši se k vratom naglo vstal.

„Pipo bi tudi lahko doma pustil! In črno suknjo bi bil tudi lahko oblekel! In te škornje! Da se ne sramuješ!“ šepetala je nejevoljno soproga njegova. A on se ni zmenil za to. Z neko mladostno gibčnostjo je šel proti vratom, kjer sta bili vstopili dve dami. Tudi Bole se je približal; za gospama pa je stal doktor Hrast.

Predstavljanje se je hitro izvršilo in sodnik je vljudno gospe Boletovi poljubil roko, drugi pa, katero je Bole imenoval „gospodično Elzo Müllerjevo“, rekel prijazno frazo. Pipa je pri tem pač vzel iz ust, a iz rok je ni dal.

Doktor Hrast in adjunkt Megla seznanila sta se bila z damama očitno že v dvorani. Vsa družba je sedla okrog dolge mize in sodnik se je pomaknil v istini na stol poleg Boletove guvernantke. Doktor Hrast ji je sedel nasproti in drugi so se uvrstili, kakor jim je velelo ravno slučaj. Adjunkt Megla je zabaval sodnikovo hčerko po svoje in gospa sodnikova si je prisvojila sedež poleg Boletove gospe. Bole ni imel stalnega prostora; ob drugem koncu mize pa so se naselili drugi gostje.

Sprva je vladala nekoliko minut ona silna tišina, katera nastopi vselej, ako se snidejo v tesni družbi znani elementi z neznanimi in kadar so vse navadne fraze dogotovljene.

Prijazna, modra tridesetletna soproga Boletova je bila jako lepa dama in okusna njena obleka jo je storila še za-

nimivejšo. Pa danes so bile obrnjene vse oči v njeno družabnico ali, kakor jo je sama imenovala, guvernantno in celo skrbni in priljudni doktor Hrast, ki je bil do zdaj vselej njen soed pri tej mizi po čitalničnih besedah, presegel se je bil nocoj na nasprotno stran.

In ta nemška guvernantka?

Bila je plavolasna, modrooka, kakor je pripovedoval malo prej Bole, in obrvi je imela res temne. Nekaj izrednega, duhovitega ji je sevalo s krasnega obraza, in kadar je govorila, legel je vselej smehljaj okrog drobnih ust. Tudi vse drugo na njej je bilo lepo, pravilno: srednje veliki, gibčni, sloki, a vendar polni živost, majhni, drobni roki in to sigurno, skoro samosvesno, a vendar tako naravno in pohlevno vedenje — vse to je storilo, da se je zdela v kratkem vsem stara znanka.

Po besedi je bil navaden ples v čitalniški dvorani; a Boletova gospa se ga nocoj ni hotela udeležiti in tudi Elza je bila izjavila, da sploh ne pleše.

Okrajni sodnik je bil, priselši poleg guvernantke, svojo pipo pristonil ob zid za seboj; a čez četrte ure si je pridobil spet toliko poguma, da jo je izvlekel z mehurjem vred na dan ter jo nonšalantno zapalil. Hudi, karajoči pogledi njegove soproge ga niso brigali.

Tudi doktor Hrast je jako oživel in gospa Boletova je nekako nezadovoljno spoznala, da v njeni družbi še ni bil nikdar tako zabaven; da, celo duhovit je bil nocoj v svojem živem razgovoru.

Ta se je sukal sprva okrog razlike običajev in razmer pri nas in v Nemcih ob Renu, v domovini Boletove guvernantke. Sodnik Majaron je skoro več povedal o tem nego gospodična Elza, kdaj in kako se tamkaj znanci obiskujejo, kaj in kako se tamkaj kuha ter obeduje; bila je to pač stara navada njegova, da je vse najbolje vedel in znal.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

za oddih in razvedrilo

J. HELLER

DUH

Nadvse so mi všeč zgodbe o strahovih! A vam, doktor? Pripovedujte nam katero... — je ljubeznivo zaprosila gostiteljica.

Dr. Greevs, zdravnik mestne policije, se je udobno zleknil v naslonjaču, vzela pipo iz ust in pričel:

— Kazalo je, kakor da se je Charlie Maite privadil na življenje po določenem kopitu. Oblačil in vedel se je kakor vsi drugi prebivalci Spangle Heightsa; imel je televizor z velikim ekranom, sivo delovno obleko, okoli hiše travnate lehe, avtomobil, usnjeno aktovko in močno motorno kosilnico za travo, ki jo je vsak večer pred spanjem potiskal po trati, kakor da vežba telo ali opravlja kak obred. V službi se je ukvarjal z reklamo za margarino. Vse v vsem sta on in njegova žena živela statično, da se tako izrazim.

Toda Charlie, opazovan skozi drobnogled, je bil povsem drugačen, kakor da živi v tuji deželi in se je njenim zakonom in navadam samo prilagodil. Čeprav v množici tega nihče ni opazil, je bilo v njegovem vedenju vendarle nekaj čudnega, kar je odkrivalo, da je bil v Spangle Heightsu slej ko prej — tujec.

Nekateri so menili, da je bila tega kriva njegova preteklost. A morda je bil tak zaradi svoje žene Sharon. Verjetno bi celo najbolj konservativen soprog v Spangle Heightsu ob taki ženi, živčni in ljubosumni, prišel do sklepa kakor Charlie, da jo namreč spravi s sveta.

Sharonina živčnost je omogočila Charlieju, da si izmisli učinkovit in neboleč umor. Mesece in mesece je hodila od zdravnika do zdravnika in tožila o svojih "večnih tegobah". Niti z enim zdravnikom ni bila zadovoljna, dokler ni prišla v ordinacijo dr. Kletterja, belolasega moža z globokim baritonom, ki je s svojimi pisano

obarvanimi pilulami vzbudil njeno zaupanje.

Charlie si je zapisal ime pilul in se v lekarni tako splošno zanimal za pilule proti nespečnosti in za njih učinek.

— Take pilule so zelo nevarne, če jih vzamete več, kakor je predpisal zdravnik. Pet ali deset jih je že dovolj za smrt. Z njimi se ni igrati.

Pilule po receptu dr. Kletterja je kupil v drugi lekarni ter odšel domov z zdravilom, ki naj bi za Sharon pomenilo — smrt.

Tega večera, ki ga je določil, da bo njen zadnji, se je vrnil zelo pozno iz urada. Zjutraj se bo zbudil svoboden, pripravljen na novo, boljše življenje.

— Nimam nič posebnega za večerjo... — se je oglasila Sharon iz kuhinje, samo obložene kruhke in kavo. Imela sem strašen dan, komaj čakam, da se uležem.

— Hvala za tako večerjo! Sicer umiram od gladi, a vendar ne tako, da bi pojedel karkoli.

Žena ga je prebadala s svojim pogledom. Njeni razmršeni črni lasje so ji dajali divji videz.

— Če boš nadaljeval z zafrkavanjem, se pazi! Praskam!

— Nisem te hotel žaliti, srce... Tega ne bi mogel storiti za pol sveta. A razen tega — nocoj odpotujem v Bridgeport. Skleniva premirje!

— Mar moraš res odpotovati? Saj veš, da ponoči nisem rada sama.

— Vse bi dal, če bi mi ne bilo treba potovati, toda moram. A veš kaj, ostal bom doma, dokler ne zaspim. Želiš, da ti prinesem mleko?

— V redu.

Večerjal je in razmišljal o boljši bodočnosti. Nato je pomislil posodo, tudi lonec, v katerem je segrel mleko za ženo. Nalil je v skodelico vrelo mleko in spustil vanj deset pilul, ki so se hitro raztopile. Enajsto je po-

ložil na krožnik zraven skodelice in stopil v spalnico.

Žena je pilulo položila na jezik in jo popila z dobrim požirkom mleka. Nato je izpila še ostanek in vzela v roke filmski časopis.

— Ali si že zaspala, draga? — jo je vprašal Charlie malo pozneje.

— Še ne, a zdi se mi, da bom kmalu. Te pilule so odlične. Kdaj se boš vrnil?

— Jutri zvečer, Sharon.

Žena mu ni več odgovorila.

— Sharon, ali spiš?

Pristopil je k postelji. Njena usta so bila odprta, trepalnice zaprte. Dihanje je bilo komaj slišno.

Charlie si je potegnil rokavice na roke in vzel iz žepa pisemski ovitek. V njem je bil papir, ki se ga z roko še ni bil dotaknil. To je bilo Sharonino sporočilo, o samomoru, natipkano na pisalnem stroju, ki ji ga je bil podaril za minuli božič. Podpisana je bila Sharon svojeručno. Imela je navado, da je ob telefonskih pogovorih v trenutkih živčnega čakanja čakala svoje ime po telefonskem imeniku, knjigah in papirnih listih. Eden od takih listov mu je prišel zdaj posebno prav za ženino zadnje sporočilo. Podpis je bil točno pod besedilom:

„Oprosti, Charlie, ker sem najino življenje spremenila v pravi pekel. Bolje ti bo brez mene.“

Sharon“

Položil je list ženi v roke, a napol prazno stekleničko s pilulami na posteljno omario k prazni skodelici, nato je odšel iz hiše.

Vesel je bil svoje domiselnosti. Odpoval je v Bridgeport, saj mu je njegovo podjetje izdalo potni nalog (čeprav na njegov predlog). V Bridgeportu se je mudil ves dan. Točno pet minut po enajsti ga je pripeljal taksi pred njegovo hišo v Spangle Heightsu.

Dal je vozniku lepo napitnino in vzel iz žepa ključ od vhodnih vrat. Ko je stopil v vežo, jih je zaklenil. Sprva je hotel stopiti v kuhinjo in prižgati luč. Toda ni strpel, zato se je odpravil po znanih mrčnih stopnicah v spalnico, ki jo je razsvetljevala mesečina. Na postelji je pod odejami zagledal obrise negibnega telesa. Nasmehnil se je. Končano! Obrnil se je, da bi odšel nazaj v pritičje.

Takrat ga je spreletel leden srh. Aktivka mu je padla iz rok. Spodaj v jedilnici se je nekaj premikalo. Po-

Drugo jutro se je peljala mimo in me veselo vprašala.

„No, kako pa kaj vaša pumpa?“

Ponoči sem dolgo razmišljal in se odločil za — atentat. Da, atentat na kolo.

Ko sem naslednje jutro videl, da se bliža najinemu križišču, sem potegnil iz žepa škatlico risalnih žebličkov in jih raztresel po cesti. Trepetal sem, da ne bi pred njo pripeljal kdo drug. Na srečo ni bilo nikogar. Zavozila je na žebličke, zasikalo je in dekle je skočilo s kolesa.

„Na, zdaj pa imam. In ravno danes moram biti točno v pisarni. Šef mi bo diktiral. Da se mi je moralo to pripetiti!“

Sicer imam moško kolo, a prav rad vam ga posodim.“

„Kaj pa vi?“

„Ah, prava reč. Lahko tudi malo zamudim. Zvečer bi vam pripeljal vaše kolo.“

Pogledala je na uro in prikimala: „Ne gre drugače, najlepša hvala.“

Napisala je na listek svoj naslov in rekla:

„Torej ob sedmih...“

Ko sva se pol leta kasneje poročila, mi je Karin nežno objela glavo in dejala:

„Veš, tisto z žeblički ni bilo slabo. Samo spet si pozabil na sonce. Že od daleč sem videla, kako se lesketajo na asfaltu. Namenoma sem zavozila nanje...“

„Namenoma?“ sem zajeceljal.

„Seveda namenoma. Kaj pa je to čudnega? Kako pa naj bi ti drugače dala svoj naslov?“

Izberite tudi vi!

■ Henrick Sienkiewicz: V PUŠČAVI IN GOŠČAVI , mladinska povest o čudovitih in grozljivih dogodivščinah, 344 str., slik. priloge, br.	30.—
■ Hans Kades: LAŽNI ZDRAVNIK , roman o svetlih in temnih straneh zdravniškega poklica, 472 str., ppl.	54.—
■ B. Traven: MRTVAŠKA LADJA , roman iz življenja mornarjev, 320 str., ilustr., pl.	60.—
■ Johnheinz John: SKOZI AFRIŠKA VRATA , srečanje s šegami in navadami v afriških deželah, 276 str., kart.	56.—
■ Arkady Fiedler: V DEŽELI DIVJIH BANAN , popis ekspedicije v Severni Vietnam, 328 str., ilustr., kart.	50.—
■ Siegfried Oertwig: POKOPANA MESTA , pogled v prenečen bogati svet arheoloških odkritij, 192 str., ilustr., kart.	32.—
■ Anton Ingolič: STAVKA , roman iz življenja industrijskih delavcev, 312 str., ppl.	21.—
■ Hans Kades: HIŠA LEPIH SANJ , roman o pariških modnih hišah, 260 str., ppl.	46.—
■ Ivan Potrč: GORICE , povest iz življenja viničarjev, 128 str., ppl.	12.—
■ Fani Okič: LJUBIM TE, DEKLICA , roman iz druge svetovne vojne, 204 str., ppl.	46.—
■ Danilo Lokar: Z GLAVO SKOZI ZID , zbirka novel, 172 str., pl.	45.—
■ Lev N. Tolstoj: VOJNA IN MIR , veliki roman iz napoleonskih vojn, dve knjigi skupaj 1608 str., pl.	96.—

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC, WULFENGASSE

gledal je še enkrat. Podoba njegove žene! Sharon! Vsa v belini, prozorna... Pošastno blede — od nohtov do razpletenih las... Nemogoče, duhov ni! Mrtva ne more oživet!

Toda ona se je vendarle premikala — proti njemu. Zagledal je njene strašne črne oči, ki so se odbijale od bledega lica, razširjene roke... Iz njenih neživih ust je prihajal strašen glas, grozljivo hihitanje, ki se je stopnjevalo do oglušujočih krikov.

— Ne, Sharon, ne... — je vzkliknil kakor preganjan otrok.

In privid je prišel čisto blizu njega in se sklonil nad njegovo skrčeno telo. Obupno je zavpil in se onesvestil.

Dr. Greevs je za trenutek prekinil svojo zgodbo. Čez čas je nadaljeval: — Policija me je poklicala, da pomagam Charlieju Maite. Že kot otrok je imel slabo srce, a ko je zagledal privid, je dobil hud srčni napad. Umrl je, zadet od kapi.

— Ali ste verjeli v privid? — je vprašal eden od gostov.

— Seveda. Privid je v resnici obstajal... Sharon se je prebudila okoli sedme ure spočita in dobre volje. V roki je našla listek. Ko je prebrala njegovo vsebino, je takoj razumela, za kaj gre, še posebno, ko je zagledala napol prazno stekleničko, v kateri so bile pilule. Takoj je telefonirala zdravniku Kletterju:

— Doktor, tu Sharon Maite. Poslušajte, tiste pilule, ki ste mi jih dali za spanje... — je pripovedovala s histeričnim glasom. — Popila sem jih precej, ne vem več, koliko. Kaj naj storim?

— Pomirite se gospa Maite!

— Toda vi me ne razumete...

— Razumem. Ne vznemirjajte se! Nisem želel, da bi vedeli, a ker ste se že prestrašili, vam bom izdal skrivnost. Nikoli nisem verjel, da so vam potrebne spalne pilule. Zato sem vam dal neškodljive, take s sladkorjem, ki vam ne morejo škoditi, čeprav vse porabite.

— Niso bile prave? — Komaj se je vzdržala, da ni kriknila.

— Ne, a vendar ste z njihovo pomočjo boljše spali, mar ne? Sami sebe ste prepričevali, da trpite zaradi nespečnosti. Pridite k meni v ordinacijo, pa vam bom natančno razložil vaše stanje.

Sharon je odložila slušalko in vstala. Bila je divja kot ris. Strašno se je jezila na Charlieja.

— V redu, Charlie. Za to mi boš pošteno plačal!

Ko se je pomirila, je odprla škatlo z najsvetlejšim pudrom in si z njim posipala telo. Popudrala si je lice, vrat in roke, dokler niso bile pošastno blede. Zatem si je okoli oči zarisala črne kolobarje, da so dobile grozljiv videz in obliko. Samo z lasmi ni bila zadovoljna, zato si jih je v kuhinji posipala z moko. Nato je položila v posteljo nekaj vzglavnikov in jih pokrila. Bilo je videti, kakor da leži v postelji negibno telo. Zatem je oblekla dolgo, valujočo belo nočno srajco in izklopila električni tok v hiši.

— Charlie, zdaj se lahko vrneš. Čakam te!

— To je bil torej duh, ki se ga je Charlie prestrašil in je dobil ob pogledu nanj srčni napad. Ker je Sharon vedela za njegovo bolezen, je prišla pred sodišče. Porota je bila na njeni strani in sodnik ji je dosodil milo kazen.

P. HASELBACH

RISALNI ŽEBLIČKI

Zdrvela je mimo mene na kolesu kot čudovit privid. Imela je rdeč pulover, božanske pšenične lase in velike modre oči. Mimogrede mi je vrgla pogled, se komaj opazno nasmehnila in kot privid spet izginila. Ko sem se ozrl, je rdeči pulover skupaj z božanskimi pšeničnimi lasmi že izginel na obzorju.

Tedaj sem stanoval v predmestju in se vozil v tovarno, kjer sem delal kot inženir, s kolesom. Čudovito dekle! Ali jo bom še kdaj videl?

Zvečer nisem mogel takoj zaspiti. Mislil sem na dekle, ki mi jo je pripeljala na pol usoda. Morda je nikoli več ne bom videl. Saj je že zaročena ali celo poročena. Razen tega to ne bi bila ljubezen na prvi pogled, kot se pravi, ampak ljubezen na desetinko sekunde. Potolaži se, stari in pozabi nanjo!

Delati začnemo ob sedmih zjutraj. Včeraj sem jo srečal deset minut pred sedmo. Danes sem že ob četrti na sedem stal na križišču in čakal. Čakal sem na rdeči pulover, na pšenične lase in komaj zaznavni nasmeh.

Točno deset minut pred sedmo je spet zdrvela mimo. Spet pogled modrih oči izpod dolgih trepalnic, spet komaj zaznaven nasmeh — in v sekundi je bilo vsega konec.

Naslednji dan je deževalo. Ničesar nisem dočakal razen tega, da sem prišel v pisarno prepozno in mokrih nog. Čevlji mi namreč

puščajo. Dekle je šlo gotovo z avtobusom.

Drugo jutro se je spet smehljalo sonce. Bil sem na svojem mestu. Sonce in — ona!

„Dobro jutro!“ sem pozdravil, ko se je peljala mimo mene.

Rahlo mi je pokimala, me pogledala in izginila.

Tako je bilo ves teden. Šele naslednji četrtek mi je odzdravila: „Dobro jutro!“

Cele noči sem premišljeval, kako naj se seznanim z njo, kako naj začnem razgovor. Prišlo mi je na misel, da bi se odpeljal za njo, da bi vedel, kje dela. A ni bilo časa. Peljala se je mimo deset minut pred sedmo, ob sedmih pa sem moral biti v pisarni. Potuhtal sem nekaj boljšega.

Ko sem jo naslednje jutro videl prihajati, sem kratko malo izpustil zrak iz zadnje gume in jo z roko zaustavil:

„Oprostite,“ sem začel. „Guma mi je izpustila. Ali imate mogoče pumpo?“

Dekle se je zasmejalo in pokazalo vrsto brezhibnih belih zob.

„Tako? Žal, nimam pumpe. Tangle v travi leži ena. Da ni slučajno vaša?“

Jo! Pumpo sem tako nespretno vrgel v travo ob cesti, da se je daleč naokoli svetila v jutranjem soncu. Trik ni uspel, dekle se je odpeljalo in še osmešil sem se.

Smeh stoletij

V večji družbi so že celo uro razpravljali o ljubezni, o njeni nepreračunljivosti, vihravosti in spremenljivosti. Bili so že vsi potrli. Naposled se je oglasil eksistencialist Jean Paul Sartre:

„Recite, kar hočete, drži pa, da je na svetu trajna, večna zvesta, proti vsem zunanjim vplivom odporna ljubezen, ki traja do smrti.“

„Ali res milite, da je takšna ljubezen možna?“ ga je vprašal dvomljivec.

„Seveda,“ je odgovoril Sartre, „namreč ljubezen do samega sebe.“

Advokata Moro-Giafferija so prosili, naj pove kaj o svoji karieri.

„Sami veste,“ je dejal, „da je najsvetejša advokatova dolžnost čiliti vdove in sirote. Vidite, jaz sem že pri svoji prvi pravdi imel čast braniti vdovo in siroto hkrati...“

„Bravo!“ so vzkliknile gospe in se pripravile na ginljivo zgodbo.

„Da,“ je povzel advokat. „Branil sem gospo, ki je s sinovo pomočjo umorila svojega soproga.“

Donnerstag - Feiertag
Christi-Himmelfahrtstag

15. MAI
1969

SENSATIONS-TOMBOLA in Klagenfurt

am Messegelände Beginn 14 Uhr

1 WIGO-FERTIGHAUS

Flur, Küche, Wohn- und EBzimmer, Schlafzimmer
Bad und WC, Kabinett und Terrasse

5 AUTOS

1 Audi 100, 1 Ford Capri, 1 Fiat Sport-Coupé
1 Vauxhall Viva, 1 Ford-Escort

und 600 weitere Treffer, wie Flugreisen, Motorroller, Mopeds, Fernseher, Radio u. v. a.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opazanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zvenec jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmov časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 3. 5.: 5.05 Pihalni zvoki — 5.50 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Prikljubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Godba na pihala — 15.30 Koncert želja — 17.10 Vesel konec tedna z godbo na pihala — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Koroški profili — 20.10 Žurnal za tri groše — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 4. 5.: 7.35 Biseri glasbe — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert želja — 16.00 Otroška ura — 16.30 To je moj Dunaj — 17.05 Novi val — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Govori deželni glavar Sima — 19.40 Deželni razgled — 20.10 Operetna glasba — 21.30 Andante parodibile.

Ponedeljek, 5. 5.: 5.05 Pihalna godba — 9.00 Opere za mladino — 9.30 Ljudska glasba sveta: Madžarska — 10.15 Utranci novih poti v likovni umetnosti — 11.00 Godci, zaigrajte — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Moj mož je tiran — 15.15 Koroški knjižni kotic — 16.00 Venček melodij — 16.45 Koroška književnost: Volkmar Haselbach — 17.10 Zabavna oddaja — 19.15 Vesti umetnosti in znanosti — 20.10 „Senčne igre“, radijska igra — 21.30 150 let zbiranja ljudskih pesmi v Avstriji.

Torek, 6. 5.: 5.05 Začetek dneva s pihalno godbo — 8.15 Davčna prava — 8.20 Prikljubljene melodije — 9.00 Pravljice za vas — 9.30 Dopoldansko glasbeno pismo — 10.05 Kaj lahko postanem — 10.35 Mala dela veli-

kih mojstrov — 11.00 Pesmi za maj — 13.45 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Otroška telovadba — 16.00 Venček melodij — 16.35 Kulturno-kritična pota — 18.00 Problemi koroških mest — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 7. 5.: 5.05 Godba na pihala — 8.15 Prikljubljene melodije — 9.00 Pesnik in vojna — 9.30 Operetne melodije — 10.15 Naše telo — 11.00 Glasbena hišna lekarna — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Je človek gospodar Zemlje — 15.15 Koroški avtorji: Hans Renger — 15.30 Ljudska glasba iz Koroške, Slovenije, Dalmacije in Furlanije — 16.00 Venček melodij — 16.45 Iz knjige gostov — 17.10 Oddaja za vojake — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Od Belvedera do Donavskega stolpa — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Zveneči filmski obzorik.

Četrtek, 8. 5.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Prikljubljene melodije — 9.00 Avstrijske usode — 9.30 Lahka glasba — 10.05 Človek pod vtisom svojega značaja —

RADIO PROGRAM

10.35 Na deželi — 10.45 Razvoj klavirske glasbe — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Ura pesmi — 16.00 Venček melodij — 16.45 Znanost iz prve roke — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Gospodarski komentar — 19.15 Veselo in zabavno — 21.00 Studio-koncert.

Petek, 9. 5.: 5.05 Veselo zaigrano — 8.15 Prikljubljene melodije — 9.00 Opereta in musical — 9.30 Koroška dežela, koroški ljudje — 10.15 Cela leto smo veseli — 10.45 Analiza izbire poklica — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 16.00 Venček melodij — 16.45 Književnost iz štajerske — 17.10 Konec tedna z glasbo — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Veselo zaigrano — 20.10 Celovec-Gladsaxe, pobratena mesta v Avstriji in na Danskem — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.25 Pogled k sosedu.

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 3. 5.: 6.09 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k olik — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Avstrijska literatura danes — 15.00 Orkestrski koncert — 16.30 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Domovina Avstrija — 20.00 Portret — 21.00 Orkestrski koncert — 22.10

21.00 Evropski koncert — 22.10 Obisk angleške kraljice — 22.45 Slavnostna glasba — 23.10 Sodobna glasba

Torek, 6. 5.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.35 Pogled v literarne revije — 19.45 Pesmi Johanna Brahmsa — 20.00 Spectrum Austriac — 21.00 Prizor — 23.20 Studia nove glasbe.

Sreda, 7. 5.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 13.45 Tuji pripovedniki — 17.10 Zadržanje človeka in živali — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Življenje ob knjigah — 20.00 „Goreča peč“ — 21.10 Händel: Vodna glasba — 22.10 Kriminalna igra — 23.10 Sodobna glasba.

Četrtek, 8. 5.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Maj prijatelj domovina — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 19.35 Kulturno-politične perspektive — 19.45 Sansoni — 20.00 Bodočnost od včeraj — 21.00 Sonatina — 21.15 V žarišču — 22.10 Forumski razgovor — 22.30 Kraljica instrumentov — 23.10 Avstrijska glasba 20. stoletja.

Petek, 9. 5.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Vesela pripovedka — 17.10 Pomembni znanstveniki — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Nemški sodobni romani — 20.00 Radijska igra — 21.15 Glasbene šarade — 22.10 Kriminalna igra — 23.10 Glasba z Dunaja.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 3. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

Nedelja, 4. 5.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 5. 5.: 14.15 Informacije — Žena, družina, dom — 18.00 Pokoncilski pogovor.

Torek, 6. 5.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Slovenske narodne — športni mozaik.

Sreda, 7. 5.: 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — Iz koroške literarne delavnice: Florijan Lipuš bere iz svoje proze.

Četrtek, 8. 5.: 14.15 Informacije — Plesne skladbe — Za našo knjižno polico.

Petek, 9. 5.: 14.15 Informacije — Za materinski dan; oddajo so pripravili gojenci dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

JUGOSLAVIJA

Sobota, 3. 5.: 16.15 Za otroke — 16.25 Za mladino — 16.50 Za zbiralce znamk — 17.10 Jazz v Evropi — 18.00 Tedenski obzorik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrad — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Mednarodni cirkus — 21.45 Šport — 22.15 Čas v sliki — 22.25 Med sovraštvom in ljubeznijo, kriminalni film.

Nedelja, 4. 5.: 16.30 Sir Francis Drake — 16.55 Kontakt — 17.15 Za družino — 17.40 Tako grem h kraljici — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 200 let Albertine — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Kje si, Sulfia, veselo igra — 21.30 Čas v sliki — 21.40 Alban Berg: Lulu.

Ponedeljek, 5. 5.: 15.25 Obisk angleške kraljice — 18.00 Evropski svet — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Valerija in pustolovščina — 19.30 Čas v sliki — 20.21 Šport — 20.30 Lopovi proti lopovom — 21.15 Poštni predal 7000 — 21.25 Anglija v Avstriji — 22.25 Obisk angleške kraljice v Avstriji.

Torek, 6. 5.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Kamor nas veter zanese — 19.30 Čas v sliki — 20.21 Šport — 20.30 Srečanje z živalmi — 21.15 Veliki zvon — 22.30 Čas v sliki.

Sreda, 7. 5.: 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 Zdrvena Evropa — 11.00 Med ljubeznijo in sovraštvom — 16.30 Za otroke — 17.15 Mala športna abeceda — 17.40 Za družino — 18.00 En Française — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.30 Čas v sliki — 20.21 Šport — 20.30 Obzorja — 21.15 Bitka — 23.15 Čas v sliki — 23.25 Iz parlamenta.

Četrtek, 8. 5.: 10.00 Kaj lahko postanem — 11.00 Gustav Klimt — 11.30 Zvon iz človeške roke — 12.00 Kibernetika — 18.00 Italijanščina — 18.25 Šport — 18.50 Donavske zgodbe — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Zlati strel — 21.45 — Čas v sliki — 22.15 Literarni salon.

Petek, 9. 5.: 10.00 Denar in življenje — 10.30 Resen kalendar — 11.00 Anglija v Avstriji — 18.00 Znanost aktualno — 18.25 Podoba Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Nerešeni kriminalni primeri — 21.15 Časovni dogodki — 22.15 Čas v sliki — 22.45 Nerešeni kriminalni primeri — 22.50 V kratkem v kinu.

Sobota, 3. 5.: 9.50 Poročila — 10.00 Državno prvenstvo v boku — 14.45 Rokometna tekma — 16.00 Koroška Jugoslavija: ČSSR — 17.15 Doktor, serijski film — 18.30 Po domače z veselimi Planšarji — 19.00 Jugoslovanska revolucija, serijski film — 19.30 Proti marju — 20.00 Dnevnik — 20.35 Popularne popevke 69 — 21.35 Filmska burleska — 22.00 Maščevalci, serijski film — 22.50 Kažipot — 23.10 Poročila — 23.25 Festival mladih.

Nedelja, 4. 5.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.25 Poročila — 9.30 Po domače — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja — 12.10 Kažipot — 12.55 Državno prvenstvo v boku — 14.25 Motokros — 15.15 Šahovski komentar — 15.40 Motokros — 16.45 Konjske dirke — 18.10 Kockar z Mississippija, amer. film — 20.00 Dnevnik — 20.25 Humoriistična oddaja — 21.20 Videofon — 21.35 Športni pregled — 22.05 Dnevnik — 22.20 Rokometna tekma.

Ponedeljek, 5. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Ruščina — 16.10 Angleščina — 17.15 Madžarski pregled — 17.50 Tiktak, pravljica — 18.05 Po Sloveniji — 18.30 Premajhno znanje za veliko odgovornost — 18.50 Godala v ritmu — 19.20 Dovolj je spomina, me pesmi pojo — 20.00 Dnevnik — 20.45 Fantje, poljska drama — 22.35 Kantata — 23.00 Poročila.

Torek, 6. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 16.10 Francoščina — 17.45 Risanka — 18.00 Ostržek, film za otroke — 18.20 Obročje — 18.40 Torkov večer — 19.05 Vaje civilne zaštite — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dnevnik ženo v belem, celovečerni film — 22.25 Priglaske baletnih miniatür — 22.55 Poročila.

Sreda, 7. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Danes sem kapitan — 18.30 En francos — 18.45 Higiena živil — 19.05 Gospodinjski pripomočki — 19.15 Balada o komandantovem kanarčku in druge žalostinke — 19.45 Prospekt — 20.00 Dnevnik — 20.35 Carobna moč, drama — 21.20 Človek s kamero — 22.20 Poročila.

Četrtek, 8. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.30 Tekmovanje v tenisu — 17.45 Tiktak: Zrcalce — 18.00 Pojte z nami — 18.15 Po Sloveniji — 18.45 Turobna jesen, serijski film — 20.00 Dnevnik — 20.34 Zapestnica — 21.15 Kulturne diagrame — 22.00 Wojeck, serijski film — 22.50 Poročila.

Petek, 9. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 11.35 Šolska oddaja — 11.00 Francoščina — 14.30 Tekmovanje v tenisu — 17.55 Nenavadne dogodivščine Marka Plegusa, ser. film — 18.25 Gospod stotnik, baletna oddaja — 18.50 Glasbena medigra — 18.55 Svet na zaslono — 19.25 Naš globus — 19.45 Pet minut za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Nevidni bataljon, slov. film — 22.05 Veš, vem — 23.35 Poročila.

Ihr Lohn für liebevolle Pflege und SUBSTRAL®

Substral Blumennahrung
enthält alles, was Topfpflanzen brauchen:
31 Grundstoffe, Vitamin B1 und Wachstums-hormone.

Substral Blattglanz-Serviette
ideal zur bequemen Pflege aller Hartlaub-Pflanzen. Die Blätter erhalten natürlichen Glanz, werden staub-abweisend.

Substral Block-Erde
Vom Gärtner empfohlen. Aus echtem Sphagnum-Torf hergestellt. Ideal für Zimmerpflanzen und Balkonblumen.

Substral Spray
bewahrt die Gesundheit aller Zimmerpflanzen, schützt sie vor Schädlingen. Durch einfaches Besprühen.

Barnängens VADEMECUM Ges.m.b.H. Feldkirchen/Kärnten

Sadna drevesca vseh vrst — češpljina in slivna po močno znižanih cenah — jagodičje in vinske trte oddaja

drevesnica
MARKO POLZER
p. d. Lazar pri Št. Vidu v Podjuni